

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Dopady cestovního ruchu na destinaci s památkou na
Seznamu světového dědictví

Bakalářská práce

Autor: Klára Sobotová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: prof. RNDr. Josef Zelenka, CSc.

Hradec Králové

duben 2023

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 18.4.2023

Klára Sobotová

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. RNDr. Josefu Zelenkovi, CSc. za metodické vedení práce a cenné rady v průběhu psaní bakalářské práce.

Abstrakt

Předmětem této bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit dopad cestovního ruchu na socioekonomické prostředí destinace Karlovy Vary. Cílem práce bylo identifikovat dopady cestovního ruchu na rezidenty vybrané destinace a její ekonomické prostředí. Práce měla taktéž za cíl zjistit již existující a předpokládané dopady zápisu dané destinace na Seznam světového dědictví UNESCO na destinaci samotnou. Teoretická část se věnuje analýze odborné literatury a internetových článků, které se zabývají zejména dopady cestovního ruchu na sociokulturní a ekonomické prostředí destinací, udržitelností cestovního ruchu v kulturních destinacích a dalšími aspekty, které souvisí s vybraným tématem. Praktická část zahrnuje stručné představení Karlových Varů a postup s výsledky jednotlivých částí výzkumu práce, jehož účelem bylo identifikovat dopady cestovního ruchu na socioekonomické prostředí destinace. Z výzkumu bylo zjištěno, že rezidenti Karlových Varů vnímají řadu aspektů tamního cestovního ruchu, ať už pozitivních či negativních, které byly konkrétně popsány ve shrnutí práce. Ve vztahu k ekonomickému prostředí destinace a aktérům cestovního ruchu jsou dopady cestovního ruchu z dlouhodobého hlediska spíše pozitivní, jelikož lázeňství a cestovní ruch lze označit jako stěžejní ekonomickou aktivitu města.

Klíčová slova: Karlovy Vary, dopady cestovního ruchu, Seznam světového dědictví UNESCO

Abstract

Title: Impacts of tourism on a World Heritage Site

The main subject of this bachelor thesis was to describe and evaluate the impact of tourism on the social and economic environment of the chosen destination – Karlovy Vary. The aim of the thesis was to identify the impacts of tourism on the residents of the chosen destination and its economic environment. The thesis also aimed to determine the effects of the inclusion of Karlovy Vary in the UNESCO World Heritage List on the destination itself. The theoretical part analyses appropriate literature and Internet sources related to the selected topic. The practical part includes a brief description of the selected destination and the description of the procedure with the results of individual parts of the research. The results show that the residents perceive a number of aspects of the local tourism industry, whether positive or negative, which are described in the summary of the thesis. In relation to the economic environment of the destination, the long-term effects of tourism are rather positive, as the tourism can be characterized as the core economic activity of the destination.

Key words: Karlovy Vary, impacts of tourism, UNESCO World Heritage List

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Cíl práce a metodika zpracování	2
2.1 Cíl práce.....	2
2.2 Metodika zpracování.....	3
3. Teoretická východiska	5
3.1 Organizace UNESCO	5
3.2 Mechanismus zápisu památky na Seznam světového dědictví.....	6
3.3 Specifika českých lázeňských míst	7
3.4 Udržitelnost cestovního ruchu v kulturních destinacích.....	9
3.5 Dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí destinace	11
3.6 Dopady cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace	14
3.7 Dopady cestovního ruchu na lázeňská místa	16
3.8 Vybrané indikátory intenzity cestovního ruchu.....	16
4. Praktická část.....	18
4.1 Slavná lázeňská města Evropy	18
4.2 Základní charakteristika destinace Karlovy Vary.....	18
4.3 Vybrané indikátory intenzity cestovního ruchu v destinaci.....	22
4.4 Výzkum dopadů cestovního ruchu na sociokulturní prostředí destinace Karlovy Vary	27
4.4.1 Průběh primárního výzkumu.....	27
4.4.2 Získané odpovědi z primárního výzkumu	28
4.5 Výzkum dopadů cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace Karlovy Vary	34
4.5.1 Průběh primárního výzkumu.....	34
4.5.2 Výsledky primárního výzkumu.....	36

4.5.3	Výsledky sekundárního výzkumu	38
4.6	Dopady zápisu Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO na destinaci	40
5.	Shrnutí a diskuze výsledků.....	42
6.	Závěry a doporučení	46
7.	Seznam použité literatury.....	48

Seznam obrázků

Obrázek 1: Centrum a Mlýnská kolonáda (vpravo).....	20
Obrázek 2: Řeka Teplá v Karlových Varech.....	21
Obrázek 3: Vymezená oblast primárního výzkumu.	27

1. Úvod

Karlovy Vary jsou neodmyslitelně spjaty s lázeňstvím, léčivými prameny, krásnou architekturou, vyhlídkami či ikonickým, každoročně konaným filmovým festivalem. Není divu, že se z Karlových Varů stal tak populární turistický cíl. Nicméně během posledních několika let, zejména v době před pandemií COVID-19 a válkou na Ukrajině, bylo město pod velkým nátlakem návštěvníků a cestovní ruch s lázeňstvím představovaly a samozřejmě dodnes představují hlavní ekonomické aktivity města. Je zřejmé, že cestovní ruch má určitý vliv na město jako takové, ale i na místní obyvatele. Karlovy Vary byly s řadou dalších evropských měst nedávno zapsány na Seznam světového dědictví UNESCO a jejich prestiž tím byla i oficiálně potvrzena. Karlovy Vary jsou tradiční českou destinací, která je na Seznamu světového dědictví pouze krátce, ale na základě své popularity byly vybrány jako vhodná destinace pro výzkum této bakalářské práce. Bakalářská práce se tedy zaměřuje na dopady cestovního ruchu na socioekonomické prostředí destinace Karlovy Vary a taktéž se stručně zabývá dopady zápisu Karlových Varů na Seznam světového dědictví na destinaci samotnou.

2. Cíl práce a metodika zpracování

2.1 Cíl práce

Cílem dané bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit dopady cestovního ruchu na socioekonomické prostředí destinace Karlovy Vary. Práce se zaměřila na dopady cestovního ruchu na rezidenty destinace Karlovy Vary spolu s dopady cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace. Výzkum se též zabýval již existujícími a předpokládanými dopady zápisu Karlových Varů na Seznam světového dědictví UNESCO na destinaci samotnou.

Výzkumné otázky:

Pro výzkum práce byly stanoveny následující výzkumné otázky:

Vnímají rezidenti Karlových Varů tamní cestovní ruch jako negativně ovlivňující kvalitu jejich života?

Má cestovní ruch v Karlových Varech pozitivní dopady na místní ekonomické prostředí?

Má zápis Karlových Varů na Seznam světového dědictví UNESCO již nějaký vliv na destinaci jako takovou?

2.2 Metodika zpracování

Pro výzkum v rámci bakalářské práce byly Karlovy Vary, jakožto sledovaná destinace, vybrány zejména z toho důvodu, že byly poměrně nedávno zařazeny na Seznam světového dědictví UNESCO. Taktéž patří mezi oblíbené turistické atraktivity v České republice, tudíž se jeví jako vhodný kandidát pro daný výzkum. Zpracování teoretické části bylo založeno na rešerši odborné literatury a odborných internetových článků, zabývajících se zejména dopady cestovního ruchu na socio-kulturní a ekonomické prostředí destinací, mezi které patří například Udržitelnost cestovního ruchu od Páskové (2014). Též bylo využito znění Nařízení vlády o stanovení lázeňského místa Karlovy Vary a Statutu lázeňského místa Karlovy Vary, na základě kterého mohla být konkrétně popsána obecná specifika lázeňských míst. Výběr zmíněného Nařízení vlády o stanovení lázeňského místa konkrétně pro destinaci Karlovy Vary byl pro teoretickou část vybrán zcela náhodně. Pro zpracování teoretické části práce byly dále využity internetové zdroje jako web Ministerstva zahraničních věcí ČR, oficiální web organizace UNESCO, Informační portál Karlovarského kraje, oficiální web Evropské komise, Analýza postavení cestovního ruchu v naší ekonomice od Lejska (2011) a jiné.

V praktické části práce byly nejprve stručně představeny Karlovy Vary a pomocí sekundárních dat, zveřejněných Českým statistickým úřadem, bylo následně aplikováno několik vybraných indikátorů intenzity cestovního ruchu (index turistické funkce, index turistického zatížení, hustota výskytu turistů) na Karlovy Vary. Vybrané indikátory pomohly číselně charakterizovat cestovní ruch ve vybrané destinaci ve stanovených obdobích. Pro tento výzkum byla vybrána data z let 2019-2021, jelikož se jednalo o nejnovější data dostupná na webových stránkách Českého statistického úřadu. Zjištěné hodnoty vybraných indikátorů jednotlivých období pro destinaci Karlovy Vary byly následně vzájemně porovnány a byly taktéž porovnány s vypočítanými hodnotami jiných, předem vybraných destinací. Pro toto porovnání byly vybrány destinace Český Krumlov, jelikož se jedná o jednu z nejnavštěvovanějších atraktivit v České republice a následně Bedřichov, jakožto populární horská destinace.

Praktická část bakalářské práce následně popisuje vlastní výzkum, který byl zčásti realizován pomocí kvalitativní výzkumné strategie, a to konkrétně prostřednictvím několika individuálních asistovaných rozhovorů s náhodně vybranými rezidenty Karlových Varů, které se zaměřovaly na dopady cestovního ruchu na rezidenty samotné. Daní rezidenti byli vybíráni zcela náhodně v centru Karlových Varů v červnu 2022. Provedené rozhovory s vybranými informátory byly nahrávány, následně přepsány a pro zpracování výsledků z nich bylo vybráno to nejzajímavější a nejzásadnější. Některé části daných rozhovorů byly do praktické části zasazeny přesně takovým způsobem, jakým byly získány, tudíž jsou uvedeny v přímé řeči či obsahují nespisovné výrazy. A to zejména kvůli své autentičnosti.

Další část vlastního výzkumu, probíhající zejména v měsíci září 2022, byla orientována na ekonomické dopady cestovního ruchu na Karlovy Vary. Tyto dopady byly zjišťovány prostřednictvím online komunikace se zástupci odboru kultury, památkové péče, cestovního ruchu, lázeňství a UNESCO Krajského úřadu Karlovarského kraje a taktéž s panem Ing. Kamilem Kastnerem, zástupcem odboru ekonomiky a financí Magistrátu města Karlovy Vary. Pan Kastner byl doporučen jako vhodný zdroj informací pro daný výzkum již zmíněným zástupcem krajského úřadu. Toto doporučení se ve výsledku prokázalo jako velice přínosné. Praktická část v neposlední řadě též zkoumala již existující a předpokládané dopady zápisu destinace na Seznam světového dědictví UNESCO, které byly primárně zjištěny prostřednictvím online komunikace s paní Ing. Lucií Sochorkovou, Site managerkou UNESCO pro Karlovy Vary. Informace, získávané vlastním primárním výzkumem, byly též doplňovány informacemi sekundárními z odborné literatury a internetových článků, aby lépe dokreslily získané vlastní poznatky.

Oproti původnímu zadání bakalářské práce došlo k několika úpravám. Nebyly využity všechny zmíněné předpokládané zdroje ze zadání bakalářské práce, jelikož v průběhu tvorby práce byla nalezena řada vhodnějších zdrojů. Taktéž došlo k zařazení více kapitol do obsahu práce a k drobné úpravě jejich rozpoložení.

3. Teoretická východiska

3.1 Organizace UNESCO

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2022) charakterizuje UNESCO, neboli Organizaci spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, jako součást Organizace spojených národů. Sděluje, že organizace UNESCO vznikla 16. listopadu 1945, krátce po ukončení druhé světové války. Její vznik spojuje zejména s důvodem utužení spolupráce na poli vzdělávání, vědy a kultury mezi lidmi po celém světě, která přispívá ke snaze udržení trvalého míru. Dále dodává, že ve zmíněné datum došlo k přijetí Ústavy UNESCO skupinou sedmatřiceti zakládajících členských států, mezi které patřila i Československá republika. Samotná organizace UNESCO (2022) udává, že pod ni momentálně spadá 193 členských států a 11 přidružených členů, kteří postrádají hlasovací právo.

Blažková (2020) zmiňuje důležitý milník v oblasti působení organizace UNESCO, kterým byl v roce 1972 vznik stěžejního mezinárodního dokumentu v oblasti ochrany vybraných památek a přírodních celků členských zemí, a to Úmluvy o ochraně světového dědictví. Popisuje hlavní úkol dané úmluvy jako vytyčení povinností smluvních států a stanovení pravidel spolupráce mezi jednotlivými státy takovým způsobem, aby došlo k ochraně, zachování a předávání kulturního a přírodního dědictví budoucím generacím. Dodává, že přijetím dané Úmluvy se stát zavazuje k povinnosti plnění jejích úkolů na svém území s využitím svých zdrojů. Též uvádí Ministerstvo kultury a Ministerstvo životního prostředí České republiky jako orgány, podílející se na praktické realizaci dané Úmluvy na českém území. Cerhová a Hubatková (2017) doplňují rok 2001, kdy došlo ke vzniku Úmluvy o ochraně kulturního dědictví pod vodou a rok 2003, kdy došlo k podepsání Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví. Dodávají, že obě zmíněné úmluvy vešly v platnost o několik let později. Taktéž poukazují na rok 1972, kdy došlo i ke vzniku Seznamu světového dědictví, který je publikován a aktualizován Výborem světového dědictví. V návaznosti na světové dědictví popisují kulturní a přírodní dědictví jako unikátní úkazy, ať už přírodního charakteru či lidské tvorby.

Cerhová a Hubatková (2017) dále uvádějí, že o zařazení jednotlivých kandidátů na Seznam světového dědictví rozhoduje již zmíněný Výbor světového dědictví na základě nominační dokumentace, ve které musí jednotliví kandidáti dostat stanovených podmínek pro zařazení, zejména prokázat svou unikátnost a autentičnost. Podotýkají, že zařazením na Seznam světového dědictví se památkám dostává větší pozornosti, péče či financí.

3.2 Mechanismus zápisu památky na Seznam světového dědictví

Národní památkový ústav (2023) uvádí, že památky zařazované na Seznam světového dědictví mohou mít charakter kulturní, přírodní, nehmotný či smíšený. Dále odkazuje na existenci památek sériových, které tvoří jakýsi památkový celek, jehož jednotlivé části bývají územně odděleny, ať už například v rámci kraje nebo jednoho či více států. Nicméně doplňuje, že výskyt těchto sériových památek je spíše výjimečný, jelikož nominace takové památky na Seznam světového dědictví je poněkud komplikovaná, a to i následné závazky s tím související (péče, monitoring). Samotný zápis památky na Seznam světového dědictví popisuje jako finální krok dlouhého procesu, který zahrnuje tvorbu nominační dokumentace a následný proces hodnocení. Dále uvádí, že prvním krokem ze série povinností směřujících k zápisu památky je její zápis na tzv. Indikativní seznam. Bečvářová (2012) zmiňuje povinnost nominační dokumentace, kdy musí být vytvořena Malá a Velká nominační zpráva. Odkazuje zejména na tvorbu Velké nominační zprávy, na jejíž tvorbě se zpravidla podílí řada odborníků a její součástí jsou analýzy autentičnosti památky, podrobné charakteristiky památky, dosavadní plán její ochrany či detailní plány péče do budoucna taktéž zahrnující její ochranu, monitoring a další. Národní památkový ústav (2023) doplňuje zásadní část nominační dokumentace, a to srovnávací analýzu, která dokládá výjimečnost navrhované památky a způsob, jakým se památka odlišuje od památek již zapsaných na Seznam světového dědictví, jelikož právě výjimečná světová hodnota je zásadním faktorem pro zařazení památky na daný seznam. Následně dodává, že udělení statutu výjimečné světové hodnoty dané památce je podmíněno splněním alespoň jednoho či více kritérií z tzv.

kritérií pro výběr památek k zápisu na Seznam světového dědictví, kam patří „představovat vrcholný výtvar lidské činnosti, představovat mimořádné přírodní jevy nebo oblasti, které vyjadřují přírodní krásy a mají mimořádný estetický význam“ a další.

3.3 Specifika českých lázeňských míst

Attl a spol. (2016) popisují české lázeňství jako neoddelitelnou součást místního zdravotního a sociálního systému. Dále zmiňují, že české lázeňství má vysoké postavení v měřítku evropského lázeňství, a to zejména díky dlouholeté tradici, vynikajícím léčebným výsledkům a kvalitnímu bohatému zázemí. Též uvádějí vysoký zájem o české lázeňství ze strany zahraniční lázeňské klientely. Schellong a spol. (2015) poukazují na rozmanitou geologickou stavbu, díky které má Česká republika velký výběr přírodních léčivých zdrojů.

Pásková a Zelenka (2012) definují lázeňské místo jako území, takto prohlášené vládou na návrh ministerstva zdravotnictví, kde jsou zřízeny přírodní léčebné lázně. Dle lázeňského zákona jsou přírodní léčebné lázně „soubor zdravotnických a jiných souvisejících zařízení sloužících k poskytování lázeňské péče na území se stavem životního prostředí odpovídajícím požadavkům lázeňské péče, pokud se na tomto území nebo v jeho blízkosti nachází přírodní léčivý zdroj nebo toto území má klimatické podmínky příznivé k léčení“. Jandová (2008) popisuje lázeňskou péči jako soubor zdravotních činností a postupů zahrnujících i léčebnou rehabilitaci a zdravý životní styl, vedoucích k prevenci onemocnění, upevnění zdraví či zmírnění důsledků onemocnění, která jsou poskytována v přírodních léčebných lázních.

Jakubíková (2012) doplňuje, že lázeňsko-léčebné služby nesouvisí pouze s pobytem v lázních, ale i se službami společenskými, kulturními či doplňkovými. Jakubíková a spol. (2019) uvádějí, že lidé mají v dnešní době, mimo standardně poskytovaných služeb v lázeňských místech jako lázeňské procedury, kvalitní ubytování či pestré nabídky stravy, zájem o atraktivní doprovodný program. Zmiňuje například nabídku sportovních, kulturních či jiných aktivit v daném místě pobytu, a tak se lázně často

stávají místem společenského setkávání lidí spolu s konáním různých akcí jako jsou hudební festivaly či kulturní představení. Navazuje s konkrétním příkladem karlovarského filmového festivalu, který šíří slávu tamních lázní po celém světě. Dále zmiňuje skutečnost, že běžnou součástí nabídek českých lázní jsou i moderní formy léčby či dalších procedur a též poukazuje na stále rostoucí oblíbenost kratších pobytů – týdenních či víkendových pobytů, místo těch klasických tří až čtyřtýdenních.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2021) poukazuje i na architekturu a vizuální podobu lázeňských míst, která zahrnuje množství lázeňských domů, kolonád či pitných hal, které bývají doplňovány řadou společenských a kulturních zařízení, jako jsou divadla nebo kasina. Dále zmiňuje i krajinnou stránku lázeňských míst, kde lze navštívit řadu parků, promenád a dalších míst určených pro rekreaci a odpočinek.

Pásková se Zelenkou (2012) dodávají, že se pro zmíněná lázeňská místa vydávají tzv. lázeňské statuty, ve kterých se podrobněji vymezuje rozsah daného území či potřebná ochranná omezení a lokality s tímto označením mohou dále oprávněně vybírat poplatky za lázeňské či rekreační pobyty. Dle Vlády České republiky (2012) byla stanovena omezení související s výstavbou a rozvojem konkrétního lázeňského místa, mezi která patří například zákaz umístění staveb či zařízení na jeho území, které by ho mohly různými škodlivinami negativně ovlivnit, nesouvisí s účely lázeňství či bydlení a tomu odpovídající infrastruktury či nerespektují dochované urbanistické, architektonické a památkové hodnoty. Též zmiňuje činnosti, které se v lázeňském místě omezují nebo zakazují, ku příkladu zákaz činností s použitím strojů a zařízení překračující limity hluku nebo vibrací ve stanovených časových rozmezích, zákaz vjezdu motorových i nemotorových vozidel (s výjimkou zdravotních pomůcek) do určitých částí lázeňského místa, zákaz využívání pyrotechniky, zákaz šíření zvukové a světelné reklamy či omezení umístění reklamních letáků a plakátů pouze na místa tomu určená. V neposlední řadě uvádí zařízení, která se v něm nesmí zřizovat a další omezení, která souvisí s uplatňováním zvýšených nároků na vzhled a uspořádání veřejných prostranství lázeňských míst.

Sonnková (2017) rozděluje lázeňská místa do čtyř hlavních skupin:

- 1) Lázeňská místa nejvyššího významu s důležitým společenským postavením a nejvyšším počtem navštěvující klientely, tuzemské i zahraniční.
- 2) Významná lázeňská místa, zejména pro tuzemskou klientelu, ale i zahraniční hosty.
- 3) Lázeňská místa, významná pro regionální rozvoj s minimem zahraničních hostů.
- 4) Ostatní lázeňská místa, slabšího významu pro české lázeňství, obvykle se zaměřují na jednu specifickou indikaci a české klienty.

Ministerstvo zdravotnictví ČR (2020) uvádí celkový počet 34 lázeňských míst v České republice, kterým byl udělen Statut lázeňského místa.

3.4 Udržitelnost cestovního ruchu v kulturních destinacích

Kercher a du Cros (2002) cit. in Kesner a spol. (2008, s.43) definuje udržitelný kulturní cestovní ruch jako „*partnerství, které uspokojuje cíle cestovního ruchu i managementu kulturního dědictví*“, jelikož největším kamenem úrazu pro kulturní cestovní ruch je skloubení potřeb kulturního dědictví a managementu cestovního ruchu takovým způsobem, který bude nejen atraktivní pro turisty, ale zároveň zachová kulturní a historické hodnoty v dané destinaci.

Evropská komise (2022) označuje udržitelný kulturní cestovní ruch jako stěžejní část vytvářených strategií pro regionální, ale i makroregionální rozvoj. Dále popisuje jak pozitivní, tak negativní aspekty cestovního ruchu působící na samotnou destinaci. Mezi pozitiva zařazuje například přínos finančních prostředků a pracovních míst pro dané regiony, ale na druhou stranu vyzdvihuje řadu problémů spojených s cestovním ruchem, jako masivní přílivy turistů, ztrátu autenticity destinace, projevy neúcty ze strany návštěvníků v destinaci či narušení běžného života místních obyvatel, které může následně přerůst až do fáze, kdy rezidenti a odborníci, zabývající se kulturním dědictvím, nesouhlasí s dalším rozvojem tamního cestovního ruchu. V návaznosti na zmíněné problémy zdůrazňuje stěžejní benefit

udržitelného kulturního cestovního ruchu, a to možnost místní komunity angažovat se v rozhodovacích procesech, což označuje jako klíčové pro dosažení takových výsledků, se kterými budou spokojeni jak místní obyvatelé, tak i kulturní dědictví.

Agentura CzechTourism (2022) uvádí rozvoj udržitelného cestovního ruchu v destinacích jako jeden z hlavních úkolů destinačního managementu, spolu se zlepšováním prestiže jednotlivých destinací, tvorbou nových pracovních míst či zkvalitňováním primární a sekundární infrastruktury cestovního ruchu.

Evropská komise (2016a) představuje Evropský systém ukazatelů (či indikátorů) cestovního ruchu pro udržitelný destinační management – tzv. ETIS, jehož cílem je pomoci destinacím cestovního ruchu při měření jejich výkonnosti ve vztahu k udržitelnosti. Charakterizuje daný systém jako nástroj řízení a plánování, který pobízí destinace, potažmo destinační management, k udržitelnému způsobu jejich řízení a zároveň jako systém sloužící k monitorování, sběru dat a dalších informací souvisejících s cestovním ruchem v dané destinaci.

Evropská komise (2016b) rozděluje systém ETIS do čtyř hlavních kategorií, které obsahují své vlastní základní indikátory na základě jednotlivých kritérií:

1. destinační management (např. uspokojení zákazníků – počet turistů a návštěvníků téhož dne, kteří jsou spokojeni se svým celkovým zážitkem),
2. sociální a kulturní dopad (např. dopady na místní komunitu – počet turistů na 100 rezidentů),
3. ekonomická hodnota (např. kvalita a počet pracovních míst – počet sezónních pracovních míst v destinaci),
4. dopad na životní prostředí (např. ochrana krajiny a biodiverzity – zastoupení lokálních podniků v cestovním ruchu, které podporují ochranu a zachování místní biodiverzity).

Evropská komise (2016b) upozorňuje na stěžejní výhodu daného systému, která spočívá ve shromažďování informací o veškerých dopadech na místní ekonomiku, komunitu či životní prostředí, což následně pomáhá samotným destinacím

uvědomit si, co vše se v realitě děje a vytvářet jejich plány udržitelnější a dlouhodobější. Také zmiňuje existenci jakéhosi průvodce daného systému, který destinacím pomáhá zefektivnit vlastní práci v průběhu vytváření systému indikátorů, zejména co se týče zapojení zainteresovaných stran či definování odpovědnosti. Dále označuje systém ETIS jako velmi nápomocný při rozvoji integrovaných informačních systémů, jelikož potřebná data jsou sbírána z celé řady regionálních informačních zdrojů.

Evropská komise (2016b) dále podotýká, že daný systém obsahuje celkem 43 indikátorů a soubor doplňkových indikátorů, nicméně destinace mohou dané indikátory využívat dle potřeby, z jejich strany není nutné využívat všechny – mohou například využít jen několik nejrelevantnějších a nejpřínosnějších, které následně zasadí do svých stávajících monitorovacích systémů. Taktéž zmiňuje vznik několika podpůrných dokumentů, které jsou k dispozici na webu Evropské komise, jejichž úkolem je pomoci destinacím při zavádění daného systému.

Divinová (2019) upozorňuje na řadu opatření, která jsou zaváděna jak v Evropě, tak po celém světě z důvodu přetížení destinací nadměrným počtem turistů. Popisuje tyto stavy postižených destinací až natolik závažné, že dochází ke spojování místních obyvatel s úřady za účelem zavádění konkrétních kroků k tomu, jak počet návštěvníků omezit. Dále se zaměřuje na konkrétní příklady toho, jak s nadměrným počtem návštěvníků bojují evropská města, kde například zmiňuje zákaz působení pouličních umělců či zákaz vjezdu turistických autobusů do centrálních částí Říma, časová omezení pronájmu pro majitele nemovitostí prostřednictvím Airbnb v Londýně nebo zákaz výletních lodí v italských Benátkách.

3.5 Dopady cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí destinace

Pásková (2014) uvádí, že identifikace projevů dopadů cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí destinace je obecně náročnější, a ne zcela jednoznačná, oproti například vlivům cestovního ruchu na přírodní složky geografického prostředí,

kteřé jsou poměrně jednoduše rozpoznatelné nejen pro odborníky, ale i laickou veřejnost. Zmiňuje řadu výzkumů a studií mnoha autorů, které se zabývají právě problematikou vlivů cestovního ruchu na socio-kulturní prostředí (např. Cohen, Plog či Švehla). Dodává, že se dané vlivy projevují změnami v různých oblastech – psychologické, sociální, kulturní, ekonomické či urbanistické ať už hmotného či nehmotného charakteru. Dále označuje rozdělení daných vlivů na pozitivní a negativní jako sporné, jelikož záleží na úhlu pohledu hodnotitelských subjektů.

Pásková (2014) zmiňuje nejčastější sociální efekty dopadů cestovního ruchu na destinaci, a to demonstrační efekt, dualizaci společnosti, marginalizaci obyvatel a turistickou iritaci. Demonstrační efekt definuje jako napodobování chování návštěvníků rezidenty s tím, že místní obyvatelé též využívají služeb cestovního ruchu v dané destinaci. Dileep (2018) zmiňuje, že vůči demonstračnímu efektu jsou náchylní zejména mladí lidé a již zmíněný efekt může povzbudit schopnější, mladší členy společnosti k migraci z venkovských oblastí do těch městských či dokonce do zámoří, jelikož se daní jedinci snaží najít jim demonstrováný životní styl. Ryan (1991) též dodává, že se jedná o jeden z nejčastějších negativních efektů rozvoje cestovního ruchu.

Dalším sociálním efektem dopadů cestovního ruchu na destinaci je dualizace společnosti. Pásková (2014) popisuje dualizaci společnosti jako proces, kdy dochází k rozdělení společnosti na dvě socio-ekonomické třídy, a to bohaté a chudé. Dodává, že k tomuto jevu dochází zejména v turisticky vytížených oblastech, kde tamní podnikatelé profitují z intenzity cestovního ruchu a zbytek obyvatel se potýká se zvýšenými životními náklady. Též uvádí proces marginalizace obyvatel, což v případě cestovního ruchu znamená vytlačování rezidentů, kteří se nijak nepodílí na rozvoji místního cestovního ruchu, do periferních neboli okrajových částí destinace, ale i společnosti. Dodává, že spolu se zmíněným procesem vytlačování dochází i k odsunu uspokojování potřeb rezidentů dané destinace na spodní příčky místní územní a ekonomické politiky a dále upozorňuje na skutečnost, že častým důsledkem procesu marginalizace obyvatel je i nárůst výskytu sociálně patologických jevů, kam lze zařadit například kriminalitu, gamblerství či prostituci.

Pásková a Zelenka (2012) popisují turistickou iritaci jako míru vztahu místních obyvatel vůči návštěvníkům a obecně i k vývoji cestovního ruchu v konkrétní destinaci. Dodávají, že s turistickou iritací je spjat tzv. iritační index, jehož škála obsahuje čtyři stupně, a to euforii, apatii, znechucení a antagonismus. Též doplňují, že se samotný postoj místních obyvatel k návštěvníkům v průběhu životního cyklu destinace mění na základě typu jejich vzájemné interakce.

Pásková (2014) též zmiňuje nejzásadnější kulturní efekty dopadů cestovního ruchu na destinaci, kam řadí akulturaci, inscenizaci, komercializaci, komodifikaci zdrojů cestovního ruchu či ztrátu autenticity. Cole (2019) definuje akulturaci jako proces, kdy dochází k osvojení praktik a hodnot jedné kultury jinou kulturou. Uvádí, že k tomuto procesu nejčastěji dochází ve spojitosti s menšinovou kulturou, která přejímá prvky většinové kultury. Pásková (2014) dodává, že se nejčastěji jedná o působení západní kultury na kulturu méně vyspělých společností v rozvojových zemích, kdy si rezidenti osvojují prvky vyspělejší kultury a zároveň pomalu vytěsňují prvky vlastní kultury. Dalším dopadem na kulturní prostředí destinace je inscenizace, kterou Pásková (2014, s.69) popisuje jako „*komerčně motivované předvádění tradic a obyčejů*“ ve snaze maximalizace příjmů. Dále uvádí příklady destinací, kde se návštěvník může s inscenizací setkat, a to typicky exotické lokality, kde bývají zinscenizované obřadní tance místních obyvatel či náboženské slavnosti. Bao a Su (2004) definují komercializaci jako výskyt konkrétního komerčního jevu v destinaci cestovního ruchu. Na základě jejich tvrzení existují pro daný jev dvě zásadní charakteristiky. Nejprve uvádějí transformaci obchodní funkce, kdy dochází k jejímu řízení cestovním ruchem a počet obchodů orientovaných na účastníky cestovního ruchu tvoří velký podíl celkového počtu obchodů, mnohdy i více než počet obchodů orientovaných na rezidenty. Též dodávají, že součástí daného jevu je i převaha výskytu homogenních produktů a nekvalitních, ručně vyráběných výrobků, které se produkují ve velkém a následně zaplavují trh. S procesem komercializace též souvisí komodifikace zdrojů cestovního ruchu, který Pásková (2014) popisuje právě jako proces, kdy se z konkrétního zdroje cestovního ruchu stává prodejní artikl. V neposlední řadě zmiňuje i postupný úbytek původnosti

prostředí destinace, které označuje jako ztrátu autenticity, což lze označit jako následek komerčního masového turismu.

3.6 Dopady cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace

Lejsek (2011) popisuje cestovní ruch jako velice významnou část světových národních ekonomik, zejména díky multiplikačnímu efektu, jehož prostřednictvím se cestovní ruch prolíná s dalšími hospodářskými odvětvími, jako je sektor ubytování, pohostinství či dopravy. Indrová (2010) zmíněná odvětví popisuje jako služby cestovního ruchu, které jsou pro podniky a instituce samotné hlavním předmětem jejich podnikatelské činnosti. Též uvádí další odvětví a obory národního hospodářství, které s cestovním ruchem souvisí, a to například obchod, kulturu či pojišťovnictví, ale i obory, které nemají přímý vztah s cestovním ruchem, jako stavebnictví, zemědělství či různé průmyslové obory, ale stále je zachována určitá provázanost s rozvojem cestovního ruchu. Lejsek (2011) dále poukazuje na stěžejní ekonomické přínosy cestovního ruchu, a to například skutečnost, že se cestovní ruch podílí na tvorbě hrubého domácího produktu, je součástí jak státního, tak i místních rozpočtů či je důležitým zdrojem nových pracovních příležitostí. Též zmiňuje přínos cestovního ruchu v rozvoji malého a středního podnikání či mezuregionální spolupráci, v podpoře investiční činnosti a stimulaci informačních a komunikačních technologií. V neposlední řadě dodává, že cestovní ruch pozitivně ovlivňuje platební bilanci státu. Indrová (2011) zmiňuje další pozitivní dopad cestovního ruchu na destinaci, a to samotné výdaje účastníků cestovního ruchu. Lejsek (2011) doplňuje, že ekonomický význam daného odvětví je zkoumán prostřednictvím tzv. satelitního účtu cestovního ruchu. Dle Indrové (2010) je důležité upozornit na fakt, že cestovní ruch vytváří řadu pracovních pozic i v ekonomicky méně rozvinutých oblastech či oblastech, které za normálních podmínek nelze jednoduše ekonomicky využít (např.

horské oblasti). Český statistický úřad (2022) uvádí, že v roce 2020 bylo v České republice v oblasti cestovního ruchu zaměstnáno přes 222 tisíc lidí.

Oproti tomu Dileep (2018) zmiňuje další ekonomické dopady cestovního ruchu jako je inflace, migrace pracovních sil, přílišná závislost destinací na cestovním ruchu či sezónní charakter pracovních míst. Označuje cestovní ruch jako hlavní faktor inflace v geografických regionech, která se týká růstu cen pozemků, nemovitostí či potravin. Dodává, že může dojít k nárůstu cen daných komodit, pokud se nabídka služeb v destinaci nedokáže přizpůsobit rostoucí poptávce. Též dodává, že tato skutečnost dále negativně ovlivňuje rezidenty, jejichž příjmy nejsou daným okolnostem přizpůsobovány a upozorňuje na fakt, že k růstu nákladů a cen v daných oblastech často dochází pouze sezónně. Tento jev Pásková (2014) uvádí jako tzv. sezónní inflaci. Dileep (2018) dále zmiňuje migraci pracovních sil, zejména ve venkovských oblastech, kdy dochází k přesunu pracovních sil z primárního sektoru (např. zemědělství) do sektoru cestovního ruchu, kde jsou nabízeny pracovní pozice s lepším platovým ohodnocením apod. Upozorňuje na to, že daný jev následně ovlivňuje práci v primárním sektoru, kde může docházet k nedostatku kvalifikované pracovní síly, což následně způsobuje zvýšení výrobních nákladů.

Další dopad cestovního ruchu s ekonomickým podtextem, který Dileep (2018) popisuje je závislost destinací na cestovním ruchu. Sděluje, že pro některé destinace se cestovní ruch stává hlavním ekonomickým odvětvím a zdrojem zaměstnanosti a případný pokles poptávky by pro tyto destinace mohl znamenat hospodářskou krizi. Uvádí, že takovou mírou závislosti jsou často typické menší státy, kde je tamní cestovní ruch označován jako nejvhodnější způsob rozvoje.

Kelly-Shankar (2020) též zmiňuje ekonomické úniky, které popisuje jako únik příjmů, plynoucích z cestovního ruchu, z ekonomiky původní destinace, které následně směřují cizím korporacím a společnostem v zahraničí. Pásková (2014) dodává, že k tomuto jevu dochází kvůli nutnosti dovozu zboží, služeb či finančních prostředků ze zahraničí. Dle Kelly-Shankar (2020) těmito úniky nejvíce trpí rozvojové země, ale obecně se vyskytují v jakékoli destinaci. Pásková (2014)

doplňuje, že ke snižování ekonomických úniků je možné se dopracovat prostřednictvím rozsáhlejšího zapojení místní komunity do poskytování služeb

3.7 Dopady cestovního ruchu na lázeňská místa

Pásková a spol. (2001) se ve své analýze úrovně řízení cestovního ruchu zabývají též destinacemi lázeňského typu. Na základě výsledků svého šetření destinací různých typů uvádí, že tato lázeňská místa jsou charakteristická hojným počtem ubytovacích zařízení či vysokou turistickou funkcí, která se projevuje vysokým počtem lůžek na jednoho rezidenta. Dále popisují schopnost těchto destinací přizpůsobovat se takovému zájmu ze strany turistů prostřednictvím zkvalitňování související infrastruktury. Ve spojení s lázeňským typem destinací zmiňují i vysoký počet obyvatel zaměstnaných v cestovním ruchu či vysoké příjmy plynoucí z dané sféry. Dále uvádí spolupráci destinací lázeňského typu s orgány, zaměřující se na památkovou péči, jako nejvíce rozvinutou ze všech zkoumaných destinačních typů. Ovšem na druhou stranu zmiňují velice slabou kooperaci s orgány ochrany přírody. Ve svém výzkumu též popisují nedostatek podpory u zkoumaných destinací lázeňského typu vůči tradičním řemeslům a doplňují, že v turisticky nejvytíženějších českých destinacích dochází k projevům společensky patologických jevů, mezi které se řadí ku příkladu kriminalita, alkoholismus či prostituce. Jejich příčinu spojují s rozvojem cestovního ruchu.

3.8 Vybrané indikátory intenzity cestovního ruchu

Součástí praktické části práce je i aplikace vybraných indikátorů intenzity cestovního ruchu na vybranou destinaci, tudíž zde je jejich stručné teoretické představení. Jedná se o následující indikátory intenzity cestovního ruchu: index turistické funkce, index turistického zatížení a hustota výskytu turistů.

Dumbrovská (2014) zmiňuje několik metod, díky kterým lze numericky vyjádřit intenzitu cestovního ruchu v destinaci. Uvádí několik základních kvantitativních metod, mezi které řadí mimo jiné i index turistické funkce, index turistického

zatížení či hustotu výskytu turistů. Dodává, že pro zjištění výsledků daných indikátorů jsou využívány zejména data regionálních statistických úřadů (počet hostů a jejich přenocování, počet lůžek, pokojů apod.). Avšak upozorňuje na problematiku dané strategie, jelikož do výpočtů nejsou zahrnuti např. turisté ubytovaní v individuálních ubytovacích zařízeních, u přátel či příbuzných, jednodenní návštěvníci města a další, tudíž výsledky těchto indikátorů bývají často podhodnoceny. Též dodává, že zmíněné problémy by mohly být vyřešeny pomocí využití dat mobilních operátorů, která by mohla vytvářet lepší přehled o návštěvnosti turistických oblastí.

Sezgin a Gumus (2016) cit. in Štefko a spol. (2018) definují index turistické funkce (I) jako podíl počtu stálých lůžek (L) pro ubytování turistů ku počtu obyvatel destinace (P). Dodávají, že daný index patří mezi klíčové indikátory vývoje vzájemného vztahu mezi rezidenty a turisty. Dále popisují jednotlivé hodnoty indexu turistické funkce, od prakticky žádné turistické aktivity (hodnota indexu 0-4) přes zanedbatelnou turistickou aktivitu (hodnota indexu 4-10), důležitou, avšak nepřevažující turistickou aktivitu (hodnota indexu 10-40), převládající turistickou aktivitu (hodnota indexu 40-100), přední turistickou aktivitu (hodnota indexu 100-500) až po hyperturistickou destinaci (hodnota indexu 500 a více).

Hübelová a spol. (2017) popisují index turistického zatížení území jako hodnotu vyjadřující hustotu ubytovacích zařízení neboli počet lůžek v destinaci na jeden kilometr čtvereční. Dumbrovská (2014) dodává, že daný index též informuje o potenciálním zatížení destinace turismem.

Hübelová a spol. (2017) taktéž zmiňují další z ukazatelů intenzity cestovního ruchu, a to hustotu výskytu turistů (TDR), který udává průměrný denní počet turistů v destinaci na jeden kilometr čtvereční. Zelenka a Pásková (2012, s.214) doplňují, že se daný index „*vypočítá jako součin průměrné délky pobytu turistů a počtu turistů, vše děleno plochou dané destinace (v km²) vynásobenou číslem 365*“.

4. Praktická část

4.1 Slavná lázeňská města Evropy

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2021) se zmiňuje o rozhodnutí Výboru světového dědictví ze dne 24.7.2021, kdy došlo k zápisu jedenácti evropských lázeňských měst na Seznam světového dědictví UNESCO. Uvádí, že na zmíněný Seznam byla kromě tří českých lázeňských měst Karlovy Vary, Františkovy Lázně a Mariánské lázně, díky kterým vzrostlo číselné zastoupení českých památek na Seznamu světového dědictví na patnáct, zapsána i řada dalších lázeňských měst, mezi které patří například belgické město Spa, francouzské město Vichy, anglické město Bath či rakouský Baden. Následně doplňuje, že všechna zapsaná lázeňská města tvoří jednu společnou položku na Seznamu světového dědictví, jejichž nominace byla doporučena Mezinárodní radou pro památky a sídla ICOMOS, jejíž hlavním úkolem je ochrana celosvětového kulturního dědictví.

Dle Informačního portálu Karlovarského kraje (2022b) jsou Slavná lázeňská města Evropy, jakožto střediska zdraví a společenského života, unikátním dokladem fenoménu evropského lázeňství a jsou úzce spjaty s vývojem lékařského využití minerálních léčivých pramenů.

4.2 Základní charakteristika destinace Karlovy Vary

Dle webových stránek Infocentra města Karlovy Vary (2022a) bylo město založeno již ve 14. století českým vladařem Karlem IV., který zde dle legendy spolu se svou družinou náhodně objevil místní léčivé prameny a již v 16. století byly místní léčivé prameny využívány šlechtickými rody, ale i místními měšťany. Též poukazují na řadu nešťastných tragédií a událostí, které město postihly – katastrofální povodeň na konci 16. a 19. století, dále ničivé požáry na začátku 17. a v polovině 18. století, které pohltily značnou část budov města či pustošení celého kraje švédskými vojsky během třicetileté války. Dále zmiňují obývání města ruským carem Petrem I. Velikým v letech 1711 a 1712, které je dodnes připomínáno díky pamětním deskám vystaveným v centru města či básníka Johanna Wolfganga Goetheho v druhé

polovině 18. století. Taktéž zmiňují rok 1807, kdy byla ve městě zahájena výroba známého likéru Becherovka. Následně dodávají, že převažující část architektonických památek a budov pochází z 18. a 19. století, což je považováno za období rozkvětu a hojnosti města, které bylo záhy ukončeno počátkem První světové války.

Český statistický úřad (2021) zmiňuje kromě Karlových Varů, krajského města Karlovarského kraje, i řadu dalších významných lázeňských měst v západních Čechách jako Františkovy Lázně, Mariánské Lázně, Lázně Kynžvart či Jáchymov, které se nacházejí v daném kraji.

Český statistický úřad (2022) uvádí, že k 1. lednu roku 2021 obývalo západočeské město Karlovy Vary přes 48 tisíc obyvatel.

Agentura CzechTourism (2023) označuje Karlovy Vary za nejvýznamnější české lázeňské město, které je spolu s dalšími dvěma českými lázeňskými městy od roku 2021 součástí Seznamu světového dědictví UNESCO. Dodává, že ke kouzlu Karlových Varů neodmyslitelně patří ucelená architektura v podobě historických či lázeňských budov, nádherné kolonády a mnoho dalších kulturních památek, které jsou situovány zejména v lázeňském centru města, podél řeky Teplé a vytváří tak krásnou atmosféru lázní. Zmiňuje například pětici karlovarských kolonád, mezi které patří kolonády Vřídelní, Sadová, Tržní, Zámecká a Mlýnská, kde mohou návštěvníci okusit karlovarské léčivé prameny. Též uvádí řadu religiózních architektonických staveb, kam řadí například barokní kostel sv. Máří Magdalény, pravoslavný chrám sv. Patra a Pavla či kostel sv. Lukáše. V neposlední řadě odkazuje na množství rozhleden a vyhlídek, které lze nalézt v blízkém okolí centra města, jako rozhledna Diana, na kterou je možné se dostat nejen pěšky, ale i prostřednictvím známé lanové dráhy. Mezi další oblíbené karlovarské vyhlídky řadí Goethovu vyhlídku, vyhlídku Karla IV. či vyhlídku Petra Velikého.

Obrázek 1: Centrum a Mlýnská kolonáda (vpravo). Foto: Sobotová, 2022

Následně zmiňuje přibližný počet osmdesáti léčivých termálních pramenů, které se vyskytují v Karlových Varech, jejichž účinků se využívá při léčbě celé řady onemocnění. Jako ten nejznámější označuje Karlovarské vřídlo, nejteplejší český termální pramen, s teplotou 73 °C, který mohou návštěvníci obdivovat na stejnojmenné Vřídelní kolonádě.

Webové stránky Infocentra města Karlovy Vary (2022b) dále popisují místní veřejné lázně, poskytující celou řadu léčebných lázeňských procedur a programů, mezi které patří ku příkladu velice proslulé Alžbětiny lázně či možnosti využití klasických lázní s ubytováním v lázeňských domech, kterých se v Karlových Varech nachází okolo padesáti. Dále uvádí široké spektrum různorodých aktivit, které

mohou lidé při návštěvě Karlových Varů okusit, jako návštěvy muzeí – Muzeum skla Moser či Návštěvnické centrum Becherovky, hudební festivaly – např. VARY GOOD FEST či

Obrázek 2: Řeka Teplá v Karlových Varech. Foto: Sobotová, 2022

proslulý KVIFF – Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech, který se koná pravidelně už od roku 1946.

Jak již bylo zmíněno, tak Karlovy Vary jsou spjaty s výrobou likéru Becherovka a Český statistický úřad (2021) kromě lázeňství zmiňuje fakt, že se Karlovy Vary též proslavily výrobou skla a porcelánu. Sklářský průmysl spojuje zejména s firmou Moser.

4.3 Vybrané indikátory intenzity cestovního ruchu v destinaci

Součástí praktické části, jak již bylo zmíněno a detailněji popsáno v kapitole 2.2. Metodika zpracování, je i aplikace vybraných indikátorů intenzity cestovního ruchu na Karlovy Vary pro vybraná období. Získané hodnoty jsou taktéž porovnány s vypočítanými hodnotami dalších vybraných destinací – Český Krumlov a Bedřichov.

Všechny potřebné číselné údaje byly čerpány z webu Českého statistického úřadu (jednotlivé odkazy jsou uvedeny v kapitole 7. Seznam použité literatury).

- **Index turistické funkce – Karlovy Vary**

- 1) **rok 2019**

počet stálých lůžek pro ubytování turistů (L) = 11 333

počet obyvatel (k 1.1.) (P) = 48 501

$$I = L \cdot 100 / P = 11\,333 \cdot 100 / 48\,501 \doteq \mathbf{23,4}$$

- 2) **rok 2020**

počet stálých lůžek pro ubytování turistů (L) = 11 737

počet obyvatel (k 1.1.) (P) = 48 479

$$I = L \cdot 100 / P = 11\,737 \cdot 100 / 48\,479 \doteq \mathbf{24,2}$$

- 3) **rok 2021**

počet stálých lůžek pro ubytování turistů (L) = 12 471

počet obyvatel (k 1.1.) (P) = 48 319

$$I = L \cdot 100 / P = 12\,471 \cdot 100 / 48\,319 \doteq \mathbf{25,8}$$

Z dosažených výsledků za jednotlivé roky, u kterých dochází každoročně k mírnému navýšení, vyplývá, že všechny tři zjištěné údaje svou hodnotou odpovídají rozmezí hodnoty indexu turistické funkce 10-40, která je charakteristická pro důležitou, avšak nepřevažující turistickou aktivitu v destinaci.

Získané hodnoty indexu turistické funkce – **Český Krumlov**

2019: 23,6

2020: 27

2021: 28,3

Získané hodnoty indexu turistické funkce – **Bedřichov**

2019: 384,6

2020: 306,1

2021: 311,1

Ze získaných hodnot je patrné, že destinace Český Krumlov je na podobné úrovni jako Karlovy Vary. Avšak u destinace Bedřichov byla vypočítána mnohem vyšší hodnota indexu turistické funkce, která spadá do rozmezí hodnot 100-500, což značí přední turistickou aktivitu. Tak markantní rozdíl je způsoben mnohem nižším počtem obyvatel destinace Bedřichov, ale poměrně vysokým počtem stálých lůžek v destinaci.

- **Index turistického zatížení – Karlovy Vary**

1) rok 2019

počet stálých lůžek pro ubytování turistů (N) = 11 333

rozloha destinace (R) = 59,08 km²

$I = N/R \doteq 191$

2) rok 2020

počet stálých lůžek pro ubytování turistů (N) = 11 737

rozloha destinace (R) = 59,08 km²

$I = N/R \doteq 198$

3) rok 2021

počet stálých lůžek pro ubytování turistů (N) = 12 471

rozloha destinace (R) = 59,08 km²

$I = N/R \doteq 211$

Získané hodnoty indexu turistického zatížení – **Český Krumlov**

2019: 139,3

2020: 157,8

2021: 163,1

Získané hodnoty indexu turistického zatížení – **Bedřichov**

2019: 38,1

2020: 45,7

2021: 46,1

Hodnoty daného indexu pro destinaci Karlovy Vary v průběhu let drobně stoupají díky zvyšování počtu lůžek pro ubytování turistů. Destinace Český Krumlov v průběhu let vykazuje, oproti Karlovým Varům nižší, ale pozvolna stoupající

hodnoty, což bylo způsobeno taktéž navýšením počtu lůžek pro ubytování turistů, a to zejména mezi lety 2019 a 2020. U destinace Bedřichov lze zaznamenat zlehka stoupající hodnoty, ale oproti destinaci Karlovy Vary se jedná o mnohem menší hodnoty indexu turistického zatížení.

- **Hustota výskytu turistů – Karlovy Vary**

Pro výpočet tohoto indexu je nejprve důležité zmínit, že dle Českého statistického úřadu (2006) je zpravidla hodnota průměrné délky pobytu turistů o jednotku vyšší, než je průměrný počet přenocování a přesně tímto způsobem byly získávány hodnoty průměrné délky pobytu u jednotlivých destinací.

1) rok 2019

průměrná délka pobytu turistů (D_t) \doteq 5,4 dne

počet turistů (T) = 444 938

rozloha destinace (P) = 59,08 km²

$$H_T = D_t * T / P * 365 \doteq \mathbf{111}$$

2) rok 2020

průměrná délka pobytu turistů (D_t) \doteq 4,7 dne

počet turistů (T) = 247 271

rozloha destinace (P) = 59,08 km²

$$H_T = D_t * T / P * 365 \doteq \mathbf{54}$$

3) rok 2021

průměrná délka pobytu turistů (D_t) \doteq 4,4 dne

počet turistů (T) = 278 016

rozloha destinace = 59,08 km²

$$H_T = D_t * T / P * 365 \doteq 57$$

Získané hodnoty indexu hustoty výskytu turistů – **Český Krumlov**

2019: 80

2020: 38

2021: 36

Získané hodnoty indexu hustoty výskytu turistů – **Bedřichov**

2019: 9

2020: 7

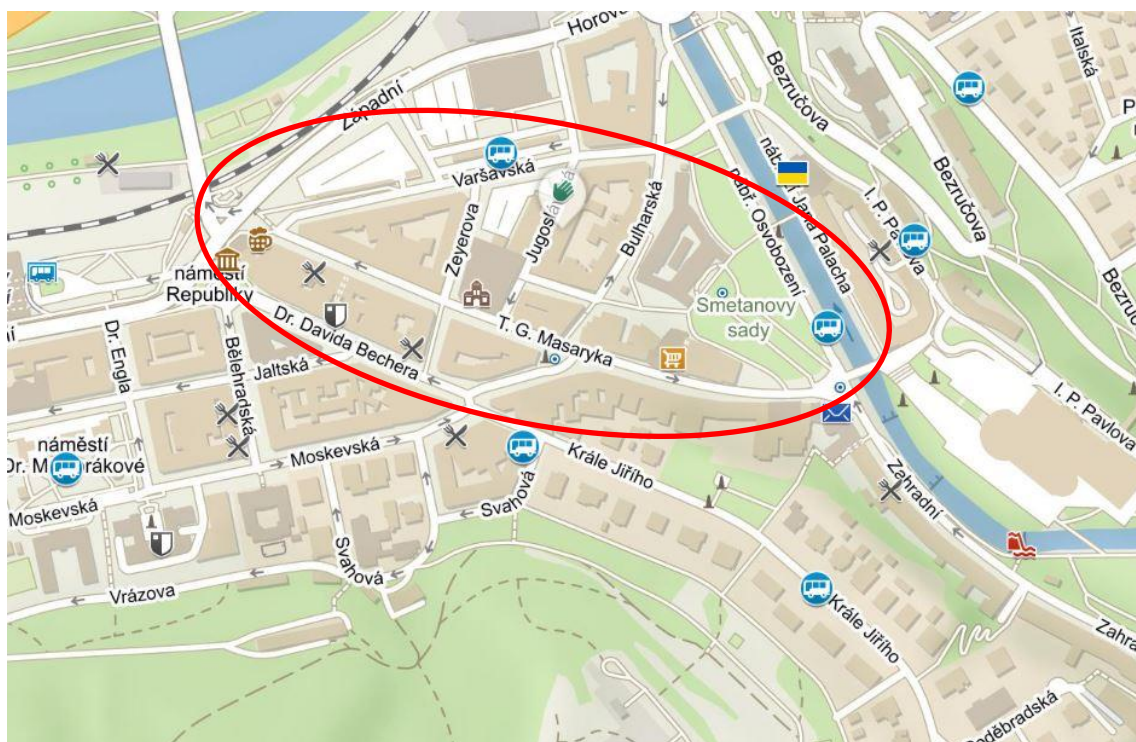
2021: 6

Zjištěné hodnoty hustoty výskytu turistů destinace Karlovy Vary se v roce 2020 propadly markantním způsobem s tím, že lze předpokládat, že taková změna byla způsobena pandemií COVID-19. V následujícím roce došlo k nepatrnému zvýšení. Vypočítané hodnoty průměrného denního počtu turistů na km² destinace Český Krumlov taktéž zaznamenaly velkou změnu mezi lety 2019 a 2020, oproti Karlovým Varům dochází k poklesu i v roce 2021. Obecně se jedná o nižší hodnoty než u destinace Karlovy Vary, jelikož počet turistů, kteří navštívili Český Krumlov je menší, a to i samotná rozloha destinace. Co se týče destinace Bedřichov, tak zjištěné hodnoty jsou ze všech zkoumaných destinací nejnižší, jelikož se jedná o destinaci s mnohem nižší návštěvností, ale i menší rozlohou. Ovšem dochází k poklesu i v roce 2021, kdy se restriktce spojené s pandemií COVID-19 postupně rozvolňovaly.

4.4 Výzkum dopadů cestovního ruchu na sociokulturní prostředí destinace Karlovy Vary

4.4.1 Průběh primárního výzkumu

Primární výzkum dopadů cestovního ruchu na sociokulturní prostředí destinace proběhl formou asistovaných rozhovorů s rezidenty města Karlovy Vary. Daný výzkum probíhal ve dnech 31.5.-1.6. 2022 na předem mapově vytyčeném území v Karlových Varech. Dané území, nacházející se v jihozápadní části Karlových Varů, lze charakterizovat oblastí ulic T.G. Masaryka, ulice Varšavská, ulice Dr. Davida Bechera, ulice Krále Jiřího, Smetanových sadů a nábřeží Osvobození – viz. mapa.

Obrázek 3: Vymezená oblast primárního výzkumu. Zdroj: mapy.cz (2022)

Informátoři byli vybíráni náhodně, jedinou podmínkou byla skutečnost, že se jedná o rezidenty Karlových Varů. Během zmíněných dvou dnů bylo osloveno celkem pět informátorů. Všichni informátoři byli předem seznámeni s účelem rozhovoru pro zpracování bakalářské práce a souhlasili s nahráváním a zpracováním vlastních odpovědí, nicméně si všichni přáli zůstat v anonymitě. Záznamy jednotlivých rozhovorů byly pořízeny prostřednictvím diktafonu v mobilním telefonu.

V rámci primárního výzkumu byly informátorům položeny následující otázky:

- 1) Jak dlouho žijete v Karlových Varech?
- 2) Žijete v centru či v okrajové části města? (centrum je pro tento výzkum bráno jako oblast lázeňské zóny, podél řeky Teplé od Grandhotelu Pupp až k Ostrovskému mostu, do vzdálenosti 500 metrů od pravého i levého břehu řek)
- 3) Jaký je Váš názor na cestovní ruch v Karlových Varech?
- 4) Jaká jsou podle Vás pozitiva a negativa cestovního ruchu v Karlových Varech?
- 5) Má cestovní ruch v Karlových Varech nějaký dopad na Vás a Váš život? Jaký?
- 6) Jak vnímáte turisty a návštěvníky Karlových Varů? Vadí Vám nějakým způsobem?
- 7) Jsou v Karlových Varech nějaká konkrétní místa, kterým se kvůli turistům vyloženě vyhýbáte? Popřípadě která?
- 8) Účastníte se osobně místních kulturních či sportovních událostí? Popřípadě kterých?
- 9) Co si myslíte o zápisu Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO? Bude to mít dle Vašeho názoru nějaký dopad na město samotné?

4.4.2 Získané odpovědi z primárního výzkumu

Zpracování odpovědí na jednotlivé otázky:

1) Jak dlouho žijete v Karlových Varech?

První otázka se zaměřuje na to, jak dlouho vybraní informátoři žijí v Karlových Varech. Informátor A uvedl, že v Karlových Varech žije celý svůj život, tudíž 64 let. Informátoři B a C nejsou karlovarskými rodáky, nicméně oba žijí v Karlových Varech více jak 25 let. Informátor D uvedl, že v Karlových Varech žije již přes 17 let. Informátor E je též karlovarským rodákem, žije zde již 37 let.

2) Žijete v centru či v okrajové části města?

Druhá otázka zjišťuje, v jaké části Karlových Varů vybraní informátoři trvale žijí. Centrum je pro daný výzkum bráno jako oblast lázeňské zóny, podél řeky Teplé od Grandhotelu Pupp až k Ostrovskému mostu, do vzdálenosti 500 metrů od pravého i levého břehu řek. Informátor A uvedl, že žije v centru. Informátoři B, C, i D uvedli, že žijí v okrajových částech města. Informátor E uvedl, že žije těsně za vymezenou hranicí centra města, nicméně se v rámci výzkumu jedná o okrajovou část.

3) Jaký je Váš názor na cestovní ruch v Karlových Varech?

Dva vybraní informátoři (B, E) odpověděli v podstatě stejným způsobem, jelikož uvedli, že jsou pyšní na to, že žijí ve městě, které je známé v mezinárodním měřítku a oba považují cestovní ruch jako nedílnou součást fungování města jako takového. Informátor A popisuje momentální situaci cestovního ruchu v Karlových Varech víceméně pouze negativně, jelikož si je vědom skutečnosti, že v minulosti byla lázeňská klientela v Karlových Varech z velké části ruská a ve spojitosti s válečným konfliktem na Ukrajině se množství ruských klientů drtivě propadlo. Dále zmiňuje následky pandemie COVID-19, kvůli které lázně taktéž přišly o klienty a z nich plynoucí zisky. *„Všechno špatně. Před situací na Ukrajině byla klientela hlavně ruská, k tomu ještě dva roky COVID, takže Vary jsou teď mrtvý:“* uvádí. Dále zmiňuje, že do Karlových Varů sice stále jezdí návštěvníci z Německa, ale že se dle jeho názoru jedná spíše o jednodenní návštěvníky z pohraničních oblastí, kteří se zde zdrží pouze v rámci hodin a též uvedl i fakt, že je kvůli tak masivnímu poklesu lázeňské klientely zavřena i spousta obchodů v centru města. Informátor C uvedl, že v minulosti byl se situací ohledně cestovního ruchu v Karlových Varech poměrně spokojený. Je si vědom toho, že je cestovní ruch jakýmsi motorem Karlových Varů. Nicméně se taktéž zmínil o ruské klientele, která převládala před celorepublikovou karanténou a konfliktem na Ukrajině, dodává: *„Předtím to byli hlavně Rusové. V té době, před COVIDEM, jsem se mockrát procházel po kolonádě a slyšel jsem jen ruštinu, ze všech stran. Ted' jdete po kolonádě a potkáte dva lidi, je to fakt slabota.“* Informátor E uvedl, že je jeho názor na cestovní ruch v Karlových Varech poměrně smíšený. *„Má*

to svoje plusy i mínusy no.“ Ve své odpovědi uvedl, kromě několika obdobných již zmíněných poznámek, že mu vadí velké množství ruských nápisů, reklamních sloganů na obchodech a dalších veřejných místech. Sám dodal: „Je mi jasné, že těch ruských turistů tu bylo neskutečně moc. Na jednu stranu tomu rozumím, ale stále jsme v Česku, a to že chci do restaurace a menu před restaurací je pouze v ruštině nebo němčině, to mi už vadí.“

4) Jaká jsou podle Vás pozitiva a negativa cestovního ruchu v Karlových Varech?

Informátor A uvádí velké pozitivum v tom, že díky cestovnímu ruchu došlo k opravám velkého množství budov, zejména jejich exteriéru, v centru Karlových Varů. Taktéž opět zdůrazňuje vlastnictví většiny těchto budov ruskými přistěhovalci, kteří mají dle jeho názoru dostatek finančních prostředků pro opravy daných budov ve svém vlastnictví, jejichž funkci též směřují do cestovního ruchu, zejména jako krátkodobý pronájem turistům. Sám informátor vnímá tuto skutečnost hořkosladce, jelikož ho na druhou stranu mrzí, že poměrně mnoho karlovarských ubytovacích zařízení, ať už penzionů či hotelů, je v ruském vlastnictví, nikoliv českém. Též upozornil na skutečnost, že cestovní ruch pro rezidenty Karlových Varů nepřináší žádné benefity.

Informátor B uvedl, že vidí velké pozitivum v tom, že cestovní ruch nabízí pracovní příležitosti pro mnoho obyvatel Karlových Varů. Sám zmínil, že sice nepracuje přímo ve službách cestovního ruchu, ale provozuje obchod s oblečením a turisté či jednodenní návštěvníci tvoří převážnou část jeho zákazníků. Jako negativum zmiňuje velký počet turistů v centru města v jarních a letních měsících (přelom června a července kvůli konání KVIFF), ale svou odpověď upřesnil tím, že má na mysli dobu před pandemií COVID-19.

Informátor E zmiňuje pár negativ cestovního ruchu, a to velký počet turisticky orientovaných obchodů (např. obchody se suvenýry) v centru města. Působí to na něj velice uměle a lacině. Též popisuje důsledky turistické inflace v centrální části

Karlových Varů, zejména ceny za nápoje a drobné občerstvení, dodává: „*To už jsou fakt strašné ceny.*“

Informátoři C a D se shodli, že největším pozitivem plynoucím z cestovního ruchu jsou jistě finanční příjmy pro město. Informátor C se podělil s velice zajímavou myšlenkou. Uvedl totiž, že díky rozšířenému turismu se Karlovy Vary staly součástí například mnoha zajímavých televizních reportáží, které sám rád sleduje a je rád, že je město takto propagováno. Informátor D uvedl již zmíněné negativum, a to konkrétně velký počet turistů v centru města, zejména v době konání Mezinárodního filmového festivalu.

5) Má cestovní ruch v Karlových Varech nějaký dopad na Vás a Váš život? Jaký?

Informátor A nejprve uvedl, že místní cestovní ruch na něj nemá přímo konkrétní dopad. Jediné, na co po chvíli upozornil bylo, že se vyhýbá kavárnám a restauracím v centru města kvůli vysokým cenám za jejich nabízené produkty. Tato skutečnost je dalším projevem turistické inflace. Sám doplnil: *“Když už, tak si s přáteli zajdeme na kávu tady v ulici, ale ne přímo na kolonádě.”* Taktéž upozornil na vysoké ceny potravin a dalšího sortimentu v obchodech – *„My tu máme dražší potraviny než v Praze.“* Informátor B uvedl, že si myslí, že cestovní ruch v Karlových Varech má na jeho život poměrně vysoký dopad, jelikož provozuje obchod s oblečením nedaleko centra a lázeňští klienti tvoří značnou část jeho zákazníků – *„Tak mě to v podstatě živí, takže dopad tam je určitě velký.“* Informátor E uvedl, že v době konání různých akcí se většinou vyhýbá centru města, vadí mu velké davy lidí. Dále se svěřil se situací, kdy přemýšlel o pronájmu bytu v poměrně blízké lokaci centra města, ale kvůli velmi vysokým cenám nájmu si to nemohl dovolit. Je mu jasné, že s cenami pronájmů v konkrétních částech města má cestovní ruch mnoho co do činění. Informátoři C a D si v dané chvíli nevybavili žádné konkrétní dopady cestovního ruchu na jejich život.

6) Jak vnímáte turisty a návštěvníky Karlových Varů? Vadí Vám nějakým způsobem?

Informátor A uvedl, že mu turisté a návštěvníci Karlových Varů zásadním způsobem nevadí. Informátor B též uvedl, že mu turisté v Karlových Varech žádným způsobem nevadí. Naopak jejich vysokou koncentrací vítá, jelikož jak již bylo zmíněno, jsou to častí zákazníci v jeho vlastním obchodě. Informátorovi C turisté taktéž vyloženě nevadí. Avšak uvedl, že již byl svědkem několika situací, kdy viděl turisty, jak znečišťují veřejná prostranství města odpadky, odhazují nedopalky cigaret v parcích či kvůli konkrétní fotografii, kterou chtějí pravděpodobně sdílet na sociálních sítích jsou schopni se chovat až ignorantsky vůči ostatním lidem okolo sebe. V takových případech je z chování turistů spíše zklamaný. Informátoři D a E se k dané otázce vyjádřili obdobným způsobem, turisté jim víceméně nevadí. Oba pouze upozornili na to, že jim je nepříjemné vídat ve městě tak vysoký počet návštěvníků, zejména v letních měsících.

7) Jsou v Karlových Varech nějaká konkrétní místa, kterým se kvůli turistům vyloženě vyhýbáte? Popřípadě která?

Informátor A uvedl, že se centru města, respektive lázeňské zóně, snaží vyhýbat celoročně. Zavítá sem jen zřídka na pár konkrétních akcí. Zmínil, že je to hlavně z toho důvodu, že jako rodilý obyvatel Karlových Varů zmíněné části města velice dobře zná a není tam pro něj nic nového k objevování. Nicméně faktor velkého množství turistů zmínil jako další důvod. Též ve své odpovědi sdělil, že ho nelákají ani obchody v lázeňské zóně, jelikož jejich nabízené produkty jsou pro něj v nemyslitelných částkách. K poslední větě dodal: *“Tam my, jako obyčejní Varáci nechodíme, to je pro nás úplně nemyslitelný, protože ty ceny tam jsou astronomický.”* Informátoři B a D uvedli, že žádná taková místa nejsou. Informátoři C a E oproti tomu uvedli, že se vyhýbají lázeňské zóně v době konání Mezinárodního filmového festivalu. Informátor E následně dodal, že se vyhýbá konkrétním částem města v době konání tradičního Mattoni půlmaratonu, samozřejmě zejména kvůli samotné trase závodu, ale i kvůli většímu množství turistů v okolí trasy. Odpovědi na otázku

č. 7 lze jednoduše sumarizovat tak, že se většina informátorů vyhýbá centru města/lázeňské zóně v době konání různých akcí pro veřejnost, jelikož během jejich konání je logicky v centru města nejvyšší koncentrace turistů a návštěvníků a taktéž mají někteří problém s cenovou hladinou v lázeňské zóně a jejím přímém okolí.

8) Účastníte se osobně místních kulturních či sportovních událostí? Popřípadě kterých?

Informátor A uvedl, že se poměrně rád účastní místních kulturních akcí. Zmínil například tradiční zahájení lázeňské sezóny či další konkrétní událost, a to odhalení nové sochy zakladatele města Karla IV., která se konala na začátku května 2022 a události tomu podobné. Avšak zmínil, že je poměrně velký problém v informovanosti o konání těchto akcí ze strany města směrem k místním obyvatelům. Sám uvedl: *„My vlastně skoro ani nemáme možnost se o tomhle dění dozvědět, spíš se o podobných akcích dozvídáme až zpětně, a to je škoda.“* Též uvedl, že je celá řada akcí, konajících se v lázeňské zóně, které jsou pouze pro zvané hosty a VIP klientelu, tudíž většina místních ani nemá šanci se takových akcí zúčastnit. *„V takových případech my můžeme stát jen za bariérou a maximálně sledovat z dálky, ale to je o ničem no.“* Následně ve své odpovědi sdělil, že místní obyvatelé mají v oblibě návštěvu okolních lesů a naučných stezek, kde potkají minimum turistů a mohou si tak užívat poklidný čas strávený v přírodě. Informátor B uvádí, že též rád zavítá na různé sportovní i kulturní události. Zmínil například koncerty i řadu festivalů, dokonce i samotný KVIFF. V tomto ohledu mu turisté nevadí. Obecně je rád, že se některých akcí může zúčastnit a na kvalitu jeho zážitku nemají turisté vliv. Ale také uvedl, že by se informovanost o konání daných akcích mohla vylepšit. Informátoři C a E se na odpovědi opět shodli a větších kulturních či podobných akcí se neúčastní. Informátor E uvedl, že se spíše účastní různých kulturních večerů, ale to je záležitost pár jednotek, možná desítek zvaných hostů, spíše místních. A co se týče sportovních akcí, tak se též jedná spíše o sportovní záležitosti například místních škol a podobně. Informátor D odpověděl, že se v minulosti párkrát zúčastnil místního

Mezinárodního filmového festivalu, ale momentálně spíše ne. Dodal: „*S manželkou jsme tam párkrát zašli se podívat třeba na jeden film, ale to jsou už roky.*“

9) Co si myslíte o zápisu Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO? Bude to mít dle Vašeho názoru nějaký dopad na město samotné?

Informátor A odpověděl, že z toho osobně má radost, jelikož se tím utvrzuje důležitost a významnost měst, kterých se zmíněný zápis týká. Dle jeho názoru se vše teprve ukáže časem. Následně podotkl, že se podle něj postupem času zvýší návštěvnost jak Karlových Varů, tak Mariánských i Františkových Lázní, jelikož by návštěvníci mohli z Lázeňského trojúhelníku vytvořit jakýsi výletní okruh a během kratšího časového úseku navštívit najednou všechna tři města. Informátor B uvedl, že na danou situaci nemá konkrétní názor, ale myslí si, že by díky tomu mohlo město získat nějaké finanční dotace, které by se daly například investovat do městské infrastruktury. To by velice uvítal. Podobný názor sdělili i informátoři C a E, kteří očekávají navýšení návštěvnosti Karlových Varů a taktéž získané peněžní prostředky. Informátor D uvedl, že ho zápis Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví velice potěšil, protože si je vědom toho, že o to město usilovalo již delší dobu. Ale nemyslí si, že by to mělo na město v krátkodobém časovém horizontu nějaký zásadní vliv. Uvedl: „*To bude asi ještě trvat roky, než to nějak pocítíme. Město se musí dát dohromady z Covidu a pak uvidíme.*“

4.5 Výzkum dopadů cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace Karlovy Vary

4.5.1 Průběh primárního výzkumu

Výzkum, který se zaměřil na zjišťování dopadů cestovního ruchu na ekonomické prostředí vybrané destinace probíhal zejména během měsíce září a počátku října 2022. Daný primární výzkum probíhal formou emailové komunikace se zástupci

odboru kultury, památkové péče, cestovního ruchu, lázeňství a UNESCO karlovarského krajského úřadu a taktéž se zástupcem vybraného odboru Magistrátu města Karlovy Vary. Konkrétně se jednalo o odbor financí a ekonomiky Magistrátu města Karlovy Vary. Je důležité podotknout, že v průběhu primárního výzkumu docházelo i k doplňování zjištěných informací informacemi sekundárními, aby následně došlo k lepšímu a komplexnějšímu vyhodnocení výsledků a jejich interpretaci. Sekundární data byla získávána zejména z odborných, internetových či novinových článků. Vybraní informátoři byli seznámeni se záměrem vzájemné komunikace a souhlasili se zpracováním svých odpovědí v rámci výzkumu bakalářské práce. Jako první byl kontaktován odbor kultury, památkové péče, cestovního ruchu, lázeňství a UNESCO karlovarského krajského úřadu. Prostřednictvím emailu byly zaslány následující otázky, týkající se působení cestovního ruchu na ekonomické prostředí Karlových Varů:

- 1) Z čeho získává město Karlovy Vary příjmy v oblasti cestovního ruchu a na druhou stranu, mají Karlovy Vary nějaké typické výdaje směřující do místního cestovního ruchu?
- 2) Jsou příjmy získané z oblasti cestovního ruchu nějakým způsobem následně opět investovány do infrastruktury města? Vybavíte si popřípadě nějaký konkrétní příklad?
- 3) Dostávají Karlovy Vary nějaké dotace pro rozvoj města jako takového?
- 4) Jaký je dopad cestovního ruchu na zaměstnanost v Karlových Varech? Máte nějaký odhad, kolik lidí je momentálně zhruba zaměstnáno ve službách cestovního ruchu?
- 5) Jaké jsou podle Vás negativní dopady cestovního ruchu na ekonomické prostředí Karlových Varů?
- 6) Lze již v této době vytyčit nějaké dopady zápisu Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO na město samotné? Popřípadě očekáváte v budoucnu nějaké konkrétní události plynoucí právě ze zařazení Lázeňského trojúhelníku na seznam UNESCO?

4.5.2 Výsledky primárního výzkumu

Jako první byl kontaktován odbor kultury, památkové péče, cestovního ruchu, lázeňství a UNESCO karlovarského krajského úřadu. Od daného subjektu byla obdržena odpověď pouze na dvě otázky s doporučením obrátit se na konkrétní odbory Magistrátu města se zbývajícími otázkami. Byla zodpovězena otázka č. 3 a část otázky č. 6, která se zabývala dopady zápisu Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví. Odpověď informovala o skutečnosti, že díky zmíněnému zápisu na Seznam světového dědictví obdrželo město Karlovy Vary dotaci ve výši 2 000 000 Kč na infrastrukturní projekt UNESCO.

Následně bylo uvedeno, že v rámci Programu pro poskytování dotací z rozpočtu Karlovarského kraje se na podporu aktivit v oblasti cestovního ruchu v Karlovarském kraji vyčlenila částka 2 300 000 Kč. Spolu s odpověďmi byl zaslán i odkaz na další dotační programy, které zajišťují jednotlivé odbory na Krajském úřadě Karlovarského kraje a mají značný podíl na rozvoji města a kraje celkově.

Pro daný výzkum byly vybrány, na základě doporučení výše, takové dotační programy, které přímo souvisí s cestovním ruchem města Karlovy Vary. Dle informačního portálu Karlovarského kraje (2022a) mezi dané programy patří například již zmíněné dotační programy na podporu památek zapsaných na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, jehož celková výše 6 000 000 Kč se rovnoměrně rozdělí mezi všechna tři města Lázeňského trojúhelníku nebo dotační program na podporu aktivit v oblasti cestovního ruchu v Karlovarském kraji, který slouží zejména ke zkvalitnění služeb poskytovaných v oblasti cestovního ruchu či propagace turistických atraktivit v Karlovarském kraji. Následně dodává, že celkový finanční obnos této dotace je 3 000 000 Kč.

Informační portál Karlovarského kraje (2022a) též uvádí dotační program na podporu lázeňských zařízení v Karlovarském kraji, tzv. lázeňské vouchery, spočívající v posílení cestovního ruchu a lázeňství po pandemii COVID-19, kdy lázeňská zařízení dostávala dotace na slevy pobytů, které poskytovala zákazníkům. Taktéž uvádí dotační program ve výši 20 000 000 Kč na obnovu a využití kulturních památek, památkově hodnotných objektů a movitých věcí pro rok 2023, který byl

schválen v září roku 2022 a maximální výše dotace pro jeden konkrétní objekt činí 1 000 000 Kč, tudíž lze finančně pomoci až 20 objektům, mezi kterými mohou být i ty v Lázeňském trojúhelníku.

Na základě doporučení odboru kultury, památkové péče, cestovního ruchu, lázeňství a UNESCO karlovarského krajského úřadu byl kontaktován zástupce odboru ekonomiky a financí Magistrátu města Karlovy Vary pan Ing. Kamil Kastner, kterému byly zaslány následující dvě otázky:

- 1) Z čeho získává město Karlovy Vary příjmy v oblasti cestovního ruchu?
- 2) Má město Karlovy Vary nějaké typické výdaje směřující do místního cestovního ruchu?

Na začátku svých odpovědí zmínil, že v Karlových Varech je cestovní ruch samozřejmě neodmyslitelně spojen s lázeňstvím, tudíž se v jeho odpovědích často objevuje. Ve své odpovědi na otázku ohledně příjmů města z oblasti cestovního ruchu uvedl zejména příjmy plynoucí z místních poplatků za pobyt. Dle Ulrycha (2020) je místní poplatek z pobytu na jednu osobu za noc 50 Kč s tím, že při pobytu delším jak 3 noci se poplatek snižuje na 21 Kč za osobu na noc. Dále uvedl, že s cestovním ruchem též významně souvisí příjmy z místního poplatku za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybrané části města, zejména lázeňského území a též zmínil místní poplatky za užívání veřejného prostranství, jako jsou restaurační předzahrádky, vyhrazená parkovací místa pro hotely a další. Mimo to uvedl i příjmy z daní z hazardu či parkovného.

Co se týče odpovědi na druhou otázku, zabývající se výdaji města na cestovní ruch, tak uvedl, že město zřídilo nebo založilo za účelem podpory cestovního ruchu některé organizace, jejichž provoz více či méně dotuje. Zmiňuje, že z daných organizací jsou jednoznačně na cestovní ruch a lázeňství zaměřeny tyto: Infocentrum o.p.s. a Správa přírodních léčivých zdrojů a kolonád. Jako další organizace, které jsou finančně podporovány městem Karlovy Vary a významnou

částí své činnosti přispívají tamnímu cestovnímu ruchu je Správa lázeňských parků, Karlovarský symfonický orchestr či Karlovarské městské divadlo.

Taktéž uvedl, že město samo pořádá řadu akcí, které slouží k propagaci města a podpoře cestovního ruchu. Jen namátkově zmínil Zahájení lázeňské sezóny, festival světla Vary září či tradiční trhy, jako velikonoční, Svatováclavské nebo vánoční trhy. Na závěr uvedl, že město finančně podporuje řadu akcí, které též slouží k propagaci města a cestovního ruchu. Zmínil tu pravděpodobně nejvýznamnější, a tou je Mezinárodní filmový festival.

4.5.3 Výsledky sekundárního výzkumu

V rámci zkoumání dopadů cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace byl zároveň proveden i sekundární výzkum formou rešerše zejména internetových článků a oficiálních dokumentů města, které měly svým sdělením doplnit informace získané z výzkumu primárního.

Lokální Management plán města Karlovy Vary (2012) označuje lázeňství jako významnou ekonomickou aktivitu, která přináší užitek nejen pro veřejné zdraví, ale i ekonomické výsledky pro město. Taktéž uvádí, že lázeňství ovlivňuje investiční činnost, zaměstnanost a markantně napomáhá rozvoji města. Následně sděluje, že cestovní ruch – lázeňství je největším zaměstnavatelem ve městě, ale pojí se s tím i jeden negativní jev, a to sezónní zaměstnanost. Dále doplňuje, že není jednoduché přímo vyčíslit celkové příjmy města, které plynou z cestovního ruchu. Zmiňuje pouze poplatky z ubytovacích kapacit a za lázeňské či rekreační pobyty (tzv. lázeňská taxa), které ku příkladu dle Špičkové (2022) v roce 2019 činily zhruba 31 milionů korun a pro rok 2020 se odhadoval výběr sumy 28 milionů korun, nicméně kvůli pandemii a jejím restrikcím měla výsledná částka poloviční hodnotu.

Lokální Management plán města Karlovy Vary (2012) uvádí, že získané finanční prostředky z cestovního ruchu jsou uplatňovány pro zdokonalování lázeňské infrastruktury, služeb, marketingu města, ale i údržbu a revitalizaci historického

centra Karlových Varů. Též zmiňuje další velice důležitý zdroj financování města, a to konkrétně řadu dotací a grantů, jejichž účelem je zejména udržování životního prostředí všech městských částí. Dle aktuálnějšího Lokálního Management plánu města Karlovy Vary (2019) existuje vícero úrovní zmíněných zdrojů financování: mezinárodní úroveň (strukturální fondy Evropské unie – Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond), národní úroveň (dotace Ministerstva kultury ČR), krajská úroveň (financování z rozpočtu Karlovarského kraje, Regionální operační program NUTS II Severozápad) a místní úroveň (Integrovaný plán rozvoje území Karlovy Vary, Program podpory kultury ve městě Karlovy Vary).

Dle Johnstona (2022) bylo lázeňské město silně ovlivněno pandemií COVID-19, což mělo dozajista markantní dopad na ekonomické prostředí destinace. Plechatá (2020) na základě rozhovoru s ředitelem městského infocentra v Karlových Varech uvádí, že zmíněná pandemie a z ní plynoucí restriktce dostaly Karlovy Vary do obrovského problému, jelikož je město na cestovním ruchu v podstatě závislé. Tehdejší situaci popisuje jako tristní, zejména kvůli uzavřeným hotelům, restauracím a minimální obsazenosti lůžek.

Webové stránky Infocentra města Karlovy Vary (2020) sdělují, že zastupitelé města na danou situaci reagovali ve snaze pomoci tamnímu cestovnímu ruchu a lázeňství prostřednictvím schválení programu, který obsahoval zavedení pobytových poukazů pro klienty, takzvaných „Vary°Voucher“ a dalších podpůrných aktivit. Doplňují, že na podporu pandemií zasažených Karlových Varů bylo městem vyčleněno celkem 50 milionů korun.

Johnston (2022) uvádí válku na Ukrajině jako další negativní podnět působící na cestovní ruch v Karlových Varech, jelikož vede k velkému úbytku ruských návštěvníků, kteří za normálních okolností tvořili značnou část tamní klientely. Dle Sedláčkové a Jehlíka (2022) kvůli válečnému konfliktu na Ukrajině dochází k rušení pobytů zahraničními klienty v dané destinaci, zejména těmi z východní Evropy, Německa, ale i českými klienty. Dále popisuje zápis Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví jako potenciální důvod pro nové návštěvníky z celého

světa zavítat do Karlových Varů, nicméně situace na Ukrajině tomuto scénáři nijak nepomáhá. Celou tuto skutečnost popisuje jako silně nepříznivou pro ekonomické prostředí města.

4.6 Dopady zápisu Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO na destinaci

Posledním úsekem praktické části je primární výzkum, který se zabýval již existujícími a předpokládanými dopady zápisu Karlových Varů na Seznam světového dědictví UNESCO na destinaci samotnou. Zjištěné informace byly získány prostřednictvím online komunikace s paní Ing. Lucií Sochorkovou, která zastává funkci Site managerky UNESCO pro Karlovy Vary. V rámci daného výzkumu jí byly zaslány následující otázky:

- 1) Lze již v této době vytyčit nějaké dopady zápisu Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO na Karlovy Vary?
- 2) Očekáváte v budoucnu nějaké konkrétní události, které by mohly ovlivnit Karlovy Vary, plynoucí právě ze zařazení Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO?

Co se týče odpovědi na první otázku, týkající se již existujících dopadů zápisu na destinaci, tak je patrně nejdůležitější zmínit aspekt marketingu a propagace města. A to nejen v případě Karlových Varů, ale všech jedenácti měst, spadajících pod Great Spa Towns of Europe. Paní Sochorková uvedla, že zmíněný zápis proběhl v červenci 2021, tedy v době pandemie COVID-19, což mělo na cestovní ruch v destinaci negativní vliv. Sama upozornila na ekonomický dopad, ztráty provozovatelů, trvalá uzavření hotelů či méně financí v městském rozpočtu a dodala, že samotný zápis přinesl masovou propagaci pro všech jedenáct měst v sedmi evropských státech v místních médiích či lokálních oslavách, a to zcela bezplatně. Jako další konkrétní příklad uvedla spolupráci asociace Great Spa Towns of Europe s Asociací

historických lázeňských měst (EHTTA), díky které se Karlovy Vary staly součástí marketingové kampaně zaměřené na prezentaci lázní na americkém, kanadském i evropském trhu. To vše za peníze z evropských organizací, jejichž hodnota se vyšplhala až na 70 000 eur, což by si samotná účastnická města sama nemohla nikdy dovolit. Finanční příspěvek ve výši 35 000 eur byl získán od Evropské komise pro cestovní ruch, částka 30 000 eur od Asociace historických lázeňských měst či 5 000 eur ze členských příspěvků asociace Great Spa Towns of Europe. Doplnila, že součástí dané kampaně byly i press tripy či natáčení TV série „Amazing Spa Towns of Europe“. Dále uvedla, že být na Seznamu světového dědictví UNESCO znamená velkou prestiž a jakousi „značku kvality“, kterou se snaží využít v propagaci města, a to právě v době negativních dopadů pandemie COVID-19 či války na Ukrajině. Upozornila na to, že dané situace mají za následek změnu místní klientely, a tudíž nelze vyhodnotit změnu návštěvnosti destinace z důvodu jejího zápisu na Seznam světového dědictví. V neposlední řadě zmínila i otevření expozice pro veřejnost na Zámecké věži v Karlových Varech, která detailně seznamuje s Great Spa Towns of Europe.

Z odpovědi na druhou otázku je zřejmé, že v souvislosti se zápisem Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví je pro samotnou destinaci do budoucna v plánu velké množství aktivit. Paní Sochorková nejprve poukázala na obecnou podporu cestovního ruchu spolu se zaměřením se na vzdělávání, kulturní aktivity či zvýšení povědomí o zapsaných hodnotách a budování vztahu obyvatel k městu či podporu místních podnikatelů. Konkrétně uvedla, že spolu s dalšími zainteresovanými subjekty chystají ku příkladu výměnné studentské pobyty mezi danými jedenácti městy, pracovní listy pro základní školy v rámci měst Lázeňského trojúhelníku či společné oslavy výročí zapsání na Seznam světového dědictví. Též zmínila projekt „společné menu“ v místních restauracích lázeňských měst a další společné propagační produkty.

5. Shrnutí a diskuze výsledků

Práce měla za cíl popsat a zhodnotit dopady cestovního ruchu na socioekonomické prostředí destinace Karlovy Vary. V rámci výzkumu byly na zkoumanou destinaci aplikovány vybrané indikátory intenzity cestovního ruchu. Zjištěné hodnoty indexu turistické funkce u destinace Karlovy Vary byly za vybraná období poměrně konstantní a díky těmto hodnotám je pro destinaci charakteristická důležitá, avšak nepřevažující turistická aktivita, stejně tak u destinace Český Krumlov. Pro porovnání lze uvést mnohem vyšší hodnoty indexu turistické funkce u destinace Bedřichov, a to zejména kvůli nižšímu počtu obyvatel destinace. Pro Karlovy Vary byly dále zjištěny nejvyšší hodnoty indexu turistického zatížení ze všech vybraných destinací, které se během vybraných období neustále zvyšovaly, což lze vysvětlit zvyšujícím se počtem stálých lůžek pro ubytování turistů v destinaci. Co se týče hodnot hustoty výskytu turistů, tak u všech tří zkoumaných destinací došlo k zajímavému poklesu hodnot v roce 2020, což bylo jistě způsobeno restrikcemi kvůli pandemii COVID-19 a s tím spojeným poklesem návštěvnosti. Nejvyšší hodnoty indexu hustoty výskytu turistů byly zjištěny právě u destinace Karlovy Vary.

Z informací získaných z provedeného výzkumu bylo v úmyslu odpovědět na tři předem stanovené výzkumné otázky. První výzkumnou otázkou ve znění: „Vnímají rezidenti Karlových Varů tamní cestovní ruch jako negativně ovlivňující kvalitu jejich života?“ lze zodpovědět následovně. Z údajů získaných od informátorů v rámci rozhovorů primárního výzkumu bylo zjištěno, že rezidenti vybrané destinace jsou cestovním ruchem ovlivňováni jak pozitivním, tak negativním způsobem, jelikož záleží spíše na konkrétním aspektu cestovního ruchu. Někteří z vybraných informátorů odpověděli, že jsou velice hrdí na to, že žijí v destinaci, která je známá i na mezinárodní úrovni, obdivují místní lázeňskou tradici či se někteří z nich dokonce osobně účastní pořádaných akcí v Karlových Varech. Též bylo ze strany informátorů uvedeno, že díky příjmům z cestovního ruchu bylo v centru Karlových Varů v minulosti opraveno několik budov, což vnímají velice pozitivně. Zároveň je kvalita jejich života negativně ovlivňována velkým počtem turistů navštěvujících

Karlovy Vary, zejména v letních měsících či během konání různých akcí, kdy se oni sami turisticky vytíženým částem města vyhýbají. Taktéž je negativně ovlivňuje turistická inflace či vysoké ceny nájmu v centrální části města. Dále pocítují, že se vedení města orientuje hlavně na cestovní ruch a podniká takové kroky, které by do města přilákaly další návštěvníky, ale na rezidenty jako takové se zapomíná. S tím souvisí skutečnost, kdy někteří z informátorů sdělili, že jsou Karlovy Vary orientovány zejména na ruskou klientelu, což dokládají zmínkami o ruských nápisech ve výlohách obchodů a služeb či na různých informačních nástěnkách a dodávají, že s momentálním poklesem ruské klientely v Karlových Varech je i řada obchodů v centru uzavřena. Část z vybraných informátorů je zaměstnána ve službách cestovního ruchu, tudíž náhlé změny v tamním turismu vyvolané pandemií COVID-19 či válkou na Ukrajině na ně mají též negativní vliv a vnáší do jejich životů velkou nejistotu. Tudíž lze odpovědět tak, že rezidenti Karlových Varů vnímají tamní cestovní ruch jako negativně ovlivňující kvalitu jejich života.

Druhou výzkumnou otázku ve znění: „Má cestovní ruch v Karlových Varech pozitivní dopady na místní ekonomické prostředí?“ lze zodpovědět následovně. Jak již bylo zjištěno, cestovní ruch je stěžejní ekonomickou aktivitou města Karlovy Vary, tudíž má na jeho ekonomické prostředí velký vliv. Z primárního výzkumu bylo zjištěno, že městu plynou na jednu stranu z cestovního ruchu značné příjmy. Například dotace z rozpočtu kraje na podporu aktivit v oblasti cestovního ruchu a finanční prostředky z mnoha dalších dotačních programů či poplatky za pobyt, poplatky za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybraných částí města, poplatky za užívání veřejného prostranství či daň z hazardu a parkovného. Na druhou stranu má město Karlovy Vary i jisté výdaje do tamního cestovního ruchu. Jak bylo zjištěno, tak město zřídilo a stále finančně podporuje vlastní organizace založené za účelem podpory cestovního ruchu, jako je například Správa přírodních léčivých zdrojů a kolonád či místní infocentrum. Též dotuje řadu dalších organizací působících v cestovním ruchu – Karlovarský symfonický orchestr, Správu lázeňských parků a další. Nedílnou součástí jsou i finanční prostředky vynaložené na pořádání místních kulturních akcí. Sekundárním výzkumem bylo zjištěno, jakým způsobem jsou získané finanční prostředky z cestovního ruchu uplatňovány, a to zejména na

zdokonalování lázeňské infrastruktury, služeb či revitalizace historického centra města. Sekundární výzkum taktéž odhalil další konkrétní zdroje financování dané destinace, ale i negativní dopady pandemie COVID-19 a války na Ukrajině na místní cestovní ruch. A jelikož dané skutečnosti mají velký vliv na místní ekonomické prostředí, tak bylo vhodné se o nich zmínit. Na tuto konkrétní výzkumnou otázku lze tedy odpovědět tak, že cestovní ruch v Karlových Varech vsutku má pozitivní dopad na místní ekonomické prostředí, nicméně tento dopad není v současnosti, kvůli výše zmíněným problémům, tak významný jako dříve a je potřeba zmínit, že město jako takové má i řadu výdajů do oblasti cestovního ruchu, ale jejich účelem je podpora rozvoje města a tamního cestovního ruchu.

Odpověď na třetí výzkumnou otázku ve znění: „Má zápis Karlových Varů na Seznam světového dědictví UNESCO již nějaký vliv na destinaci jako takovou?“ byla vyvozena z informací získaných z primárního výzkumu. Bylo zjištěno, že zápis Lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO přinesl destinaci masovou propagaci z finančních prostředků řady evropských organizací. Díky této události získaly Karlovy Vary samozřejmě i velkou mezinárodní prestiž a jakousi „značku kvality“. Vzhledem k problémům ve formě dopadů pandemie COVID-19 a války na Ukrajině, které destinaci provází dodnes a vedly ke změnám v místní klientele, nebylo bohužel možné vyhodnotit změnu návštěvnosti destinace z důvodu jejího zápisu na Seznam světového dědictví. Nicméně z primárního výzkumu, který se zabýval dopady cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace bylo dále zjištěno, že město díky danému zápisu získalo finanční obnos ve výši 2 000 000 Kč. Též bylo zmíněno, že se v souvislosti se zápisem destinace na Seznam světového dědictví pro město do budoucna, spolu se zainteresovanými subjekty, připravuje množství projektů a aktivit, které budou zaměřeny na vzdělávání, kulturní aktivity či podporu místních podnikatelů. Díky zjištěným informacím lze na poslední výzkumnou otázku odpovědět tak, že zápis Karlových Varů na Seznam světového dědictví UNESCO má již v této době určitý vliv na destinaci jako takovou a do budoucna by se tento vliv, díky potenciálním plánům, mohl stále zvyšovat.

V rámci diskuze je třeba doplnit fakt, že do primárního výzkumu, zabývajícím se dopady cestovního ruchu na rezidenty Karlových Varů, byl zahrnut nízký počet informátorů, a tudíž se jedná pouze o výzkum zahrnující nepatrnou část místního obyvatelstva. Nicméně i přes nízký počet informátorů poskytl vybraný způsob získávání informací formou asistovaných rozhovorů detailnější a autentičtější pohled rezidentů na dané téma. Z provedených rozhovorů s informátory byly do praktické části práce vybrány a použity ty nejcennější a zároveň nejzajímavější části získaných odpovědí.

6. Závěry a doporučení

Cílem bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit dopady cestovního ruchu na rezidenty Karlových Varů, ale i na tamní ekonomické prostředí. Výzkum práce prokázal řadu dopadů cestovního ruchu na vybrané sféry, tudíž byl stanovený cíl práce splněn a výzkumné otázky byly zodpovězeny. Na základě zjištěných informací bylo i tak vzneseno několik doporučení pro budoucí výzkum. Výzkum práce byl rozdělen do několika částí, tudíž se jedná o komplexnější pojetí vybraného tématu, aby bylo možné nahlédnout do více sfér, které jsou v dané destinaci ovlivňovány cestovním ruchem. Do budoucna by bylo vhodné se zaměřit na konkrétní sféry a ty prozkoumat hlouběji pro získání detailnějších výsledků, obzvláště dopady cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace.

Pro budoucí validnější výzkum dopadů cestovního ruchu na rezidenty by bylo vhodné zahrnout vyšší počet informátorů, ale znamenalo by to větší časovou náročnost výzkumu či by mohla být zvolena forma dotazníkového šetření. Dále by bylo vhodné se zaměřit na to, jakým způsobem se bude cestovní ruch v Karlových Varech do budoucna vyvíjet, a to zejména ve spojitosti s pandemií COVID-19 a válkou na Ukrajině.

Dalším cílem práce bylo popsat již existující a předpokládané dopady zápisu Karlových Varů na Seznam světového dědictví UNESCO na destinaci samotnou. Primárním výzkumem bylo zjištěno, že již v současnosti má daný zápis vliv na destinaci jako takovou a do budoucna se ze strany zainteresovaných osob předpokládá, že bude tento vliv ještě větší. V rámci výzkumu dopadů zápisu Karlových Varů na Seznam světového dědictví by bylo taktéž zajímavé se pokusit zjistit, jak samotný zápis probíhal a co tomu konkrétně v této destinaci předcházelo, zda se objevily nějaké konkrétní problémy, jejich případná řešení a podobně. Dalším doporučením pro případný budoucí výzkum je zaměření se na dvě zbývající města Lázeňského trojúhelníku a jakým způsobem je ovlivnil zápis na Seznam světového dědictví.

Karlovy Vary jsou součástí Seznamu světového dědictví UNESCO sice poměrně krátkou dobu, ale jedná se o destinaci, která je úzce spjata s cestovním ruchem. Tudíž lze výběr této destinace pro zpracování bakalářské práce zpětně označit jako vhodný.

7. Seznam použité literatury

- [1] ATTL, Pavel, Štěpán CHALUPA a Petr STUDNIČKA. *Produktová nabídka českého lázeňství*. Praha, 2016. 201 s.
- [2] BAO, Jigang; SU, Xiaobo. Studies on tourism commercialization in historic towns. *ACTA GEOGRAPHICA SINICA-CHINESE EDITION*-, 2004, 59.3: 436-444.
- [3] BEČVÁŘOVÁ, Barbora. *Background report Seznam světového dědictví UNESCO*. Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVIII. ročníku Pražského studentského summitu. AMO, 2012.
- [4] BLAŽKOVÁ, Milena. UNESCO. *Poznej světové dědictví UNESCO – projekt z produkce MEDIA IN*. [online]. 2020 [cit. 21.11.2022]. Dostupné z: <http://www.unesco-mediain.cz/1-unesco-15/>
- [5] COLE, Nicki Lisa. Understanding Acculturation and Why It Happens. *ThoughtCo*. [online]. 2019 [cit.18.11.2022]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/acculturation-definition-3026039>
- [6] CZECHTOURISM. Destinační management v ČR. [online]. 2022 [cit. 5.12.2022]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/Marketingove-aktivity/Destinacni-management/Destinacni-management/Mapa-DMO>
- [7] CZECHTOURISM. Karlovy Vary – největší a nejznámější lázeňské město v České republice. *Kudyznudy.cz* [online]. 2023 [cit. 2.1.2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/ceska-nej/zemepisne/karlovy-vary>
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Kapacity hromadných ubytovacích zařízení za vybrané území. [online]. 2021 [cit. 11.12.2022]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF F P%7E S%7E U%7E401 null &katalog=31742&str=v1306&v=v1339 KAT_154_1&u=v1306_VUZEMI_43_554961#w=

- [9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Modul zaměstnanosti cestovního ruchu. [online]. 2023 [cit. 15.3.2023]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/modul_zamestnanosti_cestovniho_ruchu
- [10] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Numeri pragenses. [online]. 2006 [cit. 17.3.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/c300438219>
- [11] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze – Bedřichov. [online]. [cit. 22.3.2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 563536>
- [12] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze – Český Krumlov. [online]. [cit. 22.3.2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 545392>
- [13] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze – Karlovy Vary. [online]. [cit. 22.3.2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 554961>
- [14] DILEEP, M. R. *Tourism: concepts, theory and practice*. New Delhi: I.K. International Publishing House Pvt., [2018]. ISBN 978-93-85909-67-2.
- [15] DIVINOVÁ, Jana. Návaly turistů trápí Evropu i svět. Mnohé země zavádějí opatření. *iDnes.cz* [online]. 2019 [cit. 17.3.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/overturismus-turismus-cestovni-ruch-airbnb-levne-letenky.A190814 113055_eko-zahranicni_div
- [16] DUMBROVSKÁ, Veronika. Měření dopadů cestovního ruchu v městském prostoru. *ResearchGate* [online]. 2014 [cit. 17.12.2022]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/283080746_MERENI_DOPADU_CESTOVNIHO_RUCHU_V_MESTSKEM_PROSTORU_MEASURING_TOURISM_IMPACTS_IN_CITY_SPACE

- [17] EUROPEAN COMMISSION. ETIS toolkit for sustainable destination management. *The European Tourism Indicator System*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016a. ISBN 978-92-79-55247-2.
- [18] EUROPEAN COMMISSION. European Tourism Indicators System for sustainable destination management. [online]. 2016b [cit. 1.12.2022]. Dostupné z: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/eu-funding-and-businesses/funded-projects/sustainable/indicators_en
- [19] EUROPEAN COMMISSION. Udržitelný kulturní cestovní ruch. [online]. 2022 [cit. 1.12.2022]. Dostupné z: <https://culture.ec.europa.eu/cs/cultural-heritage/cultural-heritage-in-eu-policies/sustainable-cultural-tourism>
- [20] HÜBELOVÁ, D., KONEČNÝ, O., GERŠL, M., PAVLÍK, I. Návštěvnost Moravského krasu v letech 2012–2015 v souvislosti s udržitelným rozvojem území a cestovního ruchu. *Sborník příspěvků 12. mezinárodní konference Aktuální problémy cestovního ruchu*. 1. vyd. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2017. ISBN 978-80-88064-30-5.
- [21] INDROVÁ, Jarmila. Cestovní ruch: důležitá součást ekonomiky a významný faktor rozvoje destinací. *Ochrana přírody* [online]. 2010 [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/cestovni-ruch/>
- [22] INFOCENTRUM MĚSTA KARLOVY VARY. Karlovy Vary dají 50 milionů na restart lázeňství a cestovního ruchu ve světě. *karlovyvary.cz* [online]. 2020 [cit. 12.2.2023]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/karlovy-vary-daji-50-milionu-na-restart-lazenstvi-cestovniho-ruchu-ve-meste>
- [23] INFOCENTRUM MĚSTA KARLOVY VARY. Praktické informace. *karlovyvary.cz* [online]. 2022a [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/prakticke-informace>

- [24] INFOCENTRUM MĚSTA KARLOVY VARY. Zajímavá místa ve Varech a okolí. *karlovyvary.cz* [online]. 2022b [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.karlovyvary.cz/cs/zajimava-mista-ve-varech-okoli>
- [25] INFORMAČNÍ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. Přehled dotací. [online]. 2022a [cit. 4.1.2022]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/programyKK.aspx>
- [26] INFORMAČNÍ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. Slavné lázně Evropy. [online]. 2022b [cit. 24.11.2022]. Dostupné z: <https://www.kr-karlovarsky.cz/kultura/Stranky/UNESCO/Slavne-lazne-Evropy.aspx>
- [27] JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, Eliška VILDOVÁ, Petr JANEČEK a Jan TLUČHOŘ. *Lázeňství: management a marketing*. Praha: Grada Publishing, 2019. Expert. ISBN 978-80-271-2461-9.
- [28] JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.
- [29] JANDOVÁ, Dobroslava. *Balneologie*. Praha: Grada Publishing 2009. ISBN 978-80-247-2820-9.
- [30] KELLY-SHANKAR, Susanna. What is Economic Tourism Leakage? How to Prevent its Negative Impact. *Curiosity Saves Travel*. [online]. 2020 [cit. 24.11.2022]. Dostupné z: <https://curiositiesavestravel.com/prevent-tourism-leakage-negative-impact/>
- [31] KESNER, Ladislav. *Management kulturního cestovního ruchu*. Praha: Cultropa, 2008. ISBN 978-80-87147-18-4
- [32] KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ V KARLOVÝCH VARECH. Obyvatelstvo. *Český statistický úřad*. [online]. 2022 [cit. 11.12.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/obyvatelstvo-xk-obce>

- [33] KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ V KARLOVÝCH VARECH. Počet obyvatel – stav k 1.1.2021. *Český statistický úřad*. [online]. 2021 [cit. 11.12.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/pocet-obyvatel-stav-k-1-1-2021>
- [34] LEJSEK, Zdeněk. Analýza postavení cestovního ruchu v naší ekonomice. *Statistika&My (ČSÚ)* [online]. 2011 [cit. 11.10.2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20541253/1804110610_14.pdf/ef1eab64-39e7-4dd1-81c9-296c186b9df5?version=1.0
- [35] MAGISTRÁT MĚSTA KARLOVY VARY. Local Management Plan Karlovy Vary. [online]. 2019 [cit. 27.1.2023]. Dostupné z: <https://mmkv.cz/cs/unesco-managment-plan-i-ii>
- [36] MAGISTRÁT MĚSTA KARLOVY VARY. Přílohy Management plánu I. [online]. 2012 [cit. 19.1.2023]. Dostupné z: <https://mmkv.cz/cs/unesco-managment-plan-i-ii>
- [37] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. Slavná lázeňská města Evropy jsou světovým dědictvím UNESCO. *mzv.cz* [online]. 2021 [cit. 24.11.2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/unesco/aktualne/slavna_lazenska_mesta_evropy_jsou.html
- [38] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. Stručně o UNESCO. *mzv.cz* [online]. 2022 [cit. 21.11.2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/unesco/strucne_o_unesco/index.html
- [39] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ. Seznam lázeňských míst v ČR. *mzcr.cz* [online]. 2022 [cit. 29.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/seznam-lazenskych-mist-v-cr/>
- [40] NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Památky s mezinárodním statutem. [online]. [cit. 12.3.2023]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/pamatky-mezinarodni-status>

- [41] Pásková, M., Matoušková, A., Hájek, T. (2001): Analýza a zhodnocení úrovně řízení cestovního ruchu. Výsledky šetření úrovně řízení cestovního ruchu, zátěže životního prostředí a ověření stavu monitorování, institucionálního zajištění a statistického sledování na úrovni obcí. *Obec & finance*, č. 4/2001, samostatná příloha, 15 str., ISSN 1211-4189
- [42] PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.
- [43] PLECHATÁ, Jana. Lázeňská města mohou po pandemii zachránit sami Češi, míní šéf infocentra. *iDnes.cz* [online]. 2020 [cit. 12.2.2023]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/rozhovor-josef-dlohos-infocentrum-karlovy-vary-lazne-lazenstvi-koronavirus-ekonomika.A200320_539912_vary-zpravy_ba
- [44] RYAN, Chris. *Recreational Tourism: A Social Science Perspective*. London: Routledge, 1991. 227. ISBN 978-0415054249.
- [45] SEDLÁČKOVÁ, Ivana a Radim JEHLÍK. Krize v lázeňství nekončí. Obavy z koronaviru vystřídala válka na Ukrajině. *Český rozhlas Karlovy Vary*. [online]. 2022 [cit. 12.2.2023]. Dostupné z: <https://vary.rozhlas.cz/krize-v-lazenstvi-nekonci-obavy-z-koronaviru-vystridala-valka-na-ukrajine-8700384>
- [46] SCHELLONG, L. a kol., Barriers to Successful Acquisition of Professional English Skills in Tourism. 2015. In *Hotelnictví, Turismus a vzdělávání*. Praha: VŠH. ISBN 978-80- 87411-70-4.
- [47] SONNKOVÁ, P. (2017). Lázeňský cestovní ruch a wellnes. Opava: Slezská univerzita v Opavě. 87 s. ISBN 978-80-7510-253-9.
- [48] ŠPIČKOVÁ, Petra. Karlovy Vary od září zvýší poplatek za pobyt na maximálních 50 korun. *ČT24 – Česká televize*. [online]. 2022 [cit. 13.2.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3472449-karlovy-vary-od-zari-zvysi-poplatek-za-pobyt-na-maximalnich-50-korun>

- [49] Štefko, R., Vašaničová, P., Litavcová, E., Jenčová, S. (2018). Tourism Intensity in the NUTS III Regions of Slovakia. *Journal of Tourism and Services* 9(16): 45-59. <https://doi.org/10.29036/jots.v9i16.43>
- [50] ULRYCH, Petr Manuel. Místní poplatky z pobytu v roce 2021. *celyoturismu.cz* [online]. 2020 [cit. 4.1.2023]. Dostupné z: <https://celyoturismu.cz/mistni-poplatky-z-pobytu-v-roce-2021/>
- [51] UNESCO. Member States. [online]. 2022 [cit. 21.11.2022]. Dostupné z: <https://en.unesco.org/countries/member-states>
- [52] VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Nařízení vlády č. 321/2012 Sb. Nařízení vlády o stanovení lázeňského místa Karlovy Vary a Statutu lázeňského místa Karlovy Vary. *Zákony pro lidi* [online]. 2012 [cit. 11.11.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-321>
- [53] Zákon 164/2001 Sb., Zákon o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)
- [54] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

Zadání bakalářské práce

Autor: Klára Sobotová
Studium: I2000641
Studijní program: B0413P050030 Management cestovního ruchu
Studijní obor: Management cestovního ruchu - anglický jazyk

Název bakalářské práce: **Dopady cestovního ruchu na destinaci s památkou na Seznamu světového dědictví**

Název bakalářské práce AJ: Impacts of tourism on a World Heritage Site

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Předmětem bakalářské práce je obecně popsat a zhodnotit dopad cestovního ruchu na socioekonomické prostředí destinace Karlovy Vary. Výzkum se pomocí kvalitativních metod zaměří na dopad cestovního ruchu na rezidenty destinace Karlovy Vary spolu s dopadem cestovního ruchu na ekonomické prostředí dané destinace. Bakalářská práce se dále stručně zaměří na již existující a předpokládané dopady zápisu dané destinace na Seznam světového dědictví UNESCO na destinaci samotnou.

1. Úvod
 2. Cíl práce a metodika zpracování
Metodika zpracování
 3. Teoretická východiska
Udržitelnost cestovního ruchu v kulturních destinacích
lázeňských míst
 4. Praktická část
indikátory intenzity cestovního ruchu v destinaci
4.4. Výsledky výzkumu
 5. Shrnutí a diskuse výsledků
 6. Závěry a doporučení
 7. Seznam použitých zdrojů
 8. Přílohy
- 2.1. Cíl práce
 - 2.2.
 - 3.1. Organizace UNESCO
 - 3.2.
 - 3.3. Specifika
 - 3.4. Vybrané indikátory intenzity cestovního ruchu
 - 3.5. Dopady cestovního ruchu na sociokulturní prostředí destinace
 - 3.6. Dopady cestovního ruchu na ekonomické prostředí destinace
 - 4.1. Charakteristika destinace Karlovy Vary
 - 4.2. Vybrané
 - 4.3. Kvalitativní výzkum

BOTLÍKOVÁ, Milena. Intenzita cestovního ruchu v České republice [online]. Slezská univerzita v Karviné. 2019. Dostupné z: <http://konferencehot.slu.cz/sbornik2019.pdf>

GALVASOVÁ, I., J. BINEK, J. HOLEČEK, K. CHABIČOVSKÁ, Z. SZCZYRBA a kol., 2008. *Průmysl cestovního ruchu*. Praha: MMR. [online] 2017. Dostupné z: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Prumysl_CR.pdf

INDROVÁ, Jarmila. Cestovní ruch: důležitá součást ekonomiky a významný faktor rozvoje destinací. *Ochrana přírody* [online]. 2010. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/cestovni-ruch/>

KLSÁK, Adam. *Proměny "ruských" Karlových Varů: Aktuální trendy v migraci, zahraničních investicích a cestovním ruchu*. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. [online]. Dostupné z: Microsoft Word - 03_Klsák_Proměny ruských Karlových Varů.docx (regionalnirozvoj.eu) – doplnit odkaz

SAROVA, Milada. Czech Spa and Its History Karlovy Vary traditional drinking cure with mineral water and treatments. *The Journal of The Japanese Society of Balneology, Climatology and Physical Medicine*, 2006, 70.1: 9-12.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

Zadávající pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: prof. RNDr. Josef Zelenka, CSc.

Oponent: Ing. Mgr. Bc. Libor Lněnička, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2022